

POZVÁNÍ NA CESTU

**Co může evangelická církev nabídnout těm,
kteří ji znají i neznají**

Jiří Gruber

Slovo úvodem

1. Proč věřit?
2. Je víra dar nebo vlastní rozhodnutí?
3. Existuje Bůh?
4. Kde se vzala bible?
5. Kdy žili Adam s Evou?
6. Byl Ježíš Bůh nebo člověk?
7. Jak působí Duch svatý?
8. Proč se modlit?
9. Šlo by to bez církve?
10. Stačí být pokřtěn?
11. Proč dodržovat Desatero?
12. Jak chápat zlo?
13. Komu jsme odpovědní?
14. Jak poznám, že mi bylo odpuštěno?
15. Jak víra ovlivňuje svět?
16. Kdo bude spasen?
17. Co bude po smrti?
18. Proč není pouze jedna církev?
19. Co nabízí život ve sboru?
20. V čem chceme být jiní?

Pozvání na cestu

Kde nás najdete?

Slovo úvodem

V následujících kapitolách jsem se pokusil stručně odpovědět na otázku, čemu věří a ke komu se hlásí evangelická církev. Je to zajisté odpověď neúplná. Jednak vymezeným rozsahem tohoto textu, ale především proto, že křesťanská víra se týká celého lidského života. Všeho, nač myslíme a co děláme. Psát o všem, co souvisí s vírou, by znamenalo napsat o všem, co se týká života jako takového.

Ale i částečná a neúplná odpověď může být pomocí. Může nás nasměrovat a povzbudit v dalším hledání a přemýšlení. Pokusil jsem se v této knížce představit křesťanskou víru a evangelickou církev takovým způsobem a jazykem, kterému by mohl rozumět i ten, kdo se dosud náboženstvím nezabýval a neví o této oblasti života téměř nic. Pracovně jsem si tyto kapitoly nazval „o víře pro nevěřící“. Nakolik se mi podařilo učinit svět víry srozumitelnější, necht' posoudí laskavý čtenář.

Text neobsahuje odkazy na jinou křesťanskou literaturu ani na bibli, i když z mnoha takových knih a především z bible vychází. Ale pro první seznámení je, myslím, lépe mít před sebou text, který nic nepředpokládá. Pokud tyto kapitoly někoho zaujmou natolik, že se začne ptát a číst dál, je to právě ten pohyb, který chce tato knížka vyvolat.

Při jejím psaní jsem vycházel z řady rozhovorů, které jsem v posledních letech vedl s lidmi, kteří se na mě obrátili jako na faráře brněnského sboru a projevíli zájem dozvědět se něco víc o křesťanství a naší církvi. Někteří se pak dali pokřtít, mnozí se zapojili do života našeho sboru, jiní po několika setkáních zdvořile poděkovali a začali hledat jinde, neboť poznali, že jim tento způsob víry není blízký.

Jim všem bych chtěl tuto knížku věnovat, neboť k mnohému z toho, co je zde napsáno, mě právě oni přivedli a inspirovali. Pro víru i život jsou totiž otázky často důležitější než samotné odpovědi. Teprve když víme, čemu nerozumíme a co hledáme, můžeme hledat odpovědi a být i opatrnější ve svých dosavadních závěrech a tvrzeních.

Snažil jsem se zdůraznit především ty myšlenky, které jsou většinou křesťanských církví společné. Teprve v druhé části se více uplatní pojetí, které je blízké především evangelikům. Věřoucných rozdílů mezi církvemi dnes ubývá. Rozdíly ve způsobu zbožnosti jdou často napříč jednotlivými církvemi. Tam, kde jde o důraz typický pro Českobratrskou církev evangelickou, je to většinou výslovně zmíněno.

Křesťanská víra není recept na šťastný a jednoduchý život. Je to pozvání, které člověku leckdy nedává spát a nutí ho přemýšlet nad věcmi, s kterými si jiní starosti nedělají. Ale jsou chvíle, kdy právě toto pozvání dává člověku nadhled a pokoj, který si sám darovat nemůže.

1. Proč věřit?

V minulosti snad každý člověk počítal s tím, že jeho život je v moci nějakých vyšších sil. Každý národ měl svá božstva a způsoby zbožnosti. Dnes se mnoho lidí považuje za nevěřící a slovo bůh jim mnoho neříká. Domnívají se, že ničemu věřit nepotřebují, a počítají pouze s tím, co se dá ověřit smysly a rozumem. Ale ve skutečnosti jsme věřící všichni. Naše víra totiž nemusí mít jen náboženskou podobu. Věříme například, že život má smysl. Doufáme, že budeme mít úspěch. Jsme přesvědčeni, že stojí za to být dobrými a slušnými lidmi. Kdybychom to však měli nějak racionálně vysvětlit, budeme brzy v koncích. Je to pouze náš vnitřní pocit, životní postoj a cíl - tedy víra. S jistou nadsázkou lze říci, že k tomu, aby člověk ráno vstal z postele, musí nejprve věřit, že to má smysl a cenu.

Někdo věří, že stojí za to žít pro svou rodinu. Jiný žije pro svou práci. Dalšího žene vlastní ctižádost. Někomu stačí k životu málo, jiný si klade cíle vysoké a vznešené. Víra je něco jako směřování. Naše životní cesta i její cíl. Víra nám pomáhá překonávat každodenní překážky a nesnáze. Věřit znamená, že nám na něčem záleží a jsme ochotni tomu něco obětovat. Být člověkem, žít naplno a o něco přitom usilovat - to vše předpokládá, že člověk něčemu věří, v něco doufá, na něco se těší, něco miluje a chce tomu být věrný. Mohou to být hodnoty různé, ale čím jsou pro nás důležitější, tím víc platí, že jim věříme, stojíme za nimi a jsme ochotni je hájit.

Otázka tedy nezní proč věřit, ale čemu věřit? Každý člověk si chtě nechtě vybírá, co je pro něj v životě důležitější. Čemu bude dávat přednost a podle čeho se chce orientovat. Při tomto rozhodování je dobré vědět, v čem se jednotlivé víry a životní směřování liší. V čem je křesťanská víra jiná než ostatní možnosti, které se nám nabízejí?

Při nutné míře zjednodušení můžeme říci toto: Mnohá náboženství učí, že náš život je předem určen a nasměrován. Proti této víře v osud nabízí křesťanství cestu, na které se člověk svobodně rozhoduje a za svá rozhodnutí nese odpovědnost.

Řada ideologií dává přednost lidem silným, zdravým a úspěšným nebo preferuje určitou skupinu lidí. Křesťanství však dává stejnou šanci i slabým, nemocným, chudým a neúspěšným. Pro Ježíše Krista jsou všichni lidé stejně důležití.

Mnoho zvláště starověkých kultur se orientovalo především na život po smrti. Pozemský život byl pouhou předehrou toho, co nás čeká po smrti. Biblická víra sice také hledí za horizont smrti, ale je pozoruhodná tím, jak vášnivě miluje a chválí život pozemský. Křesťané se upřímně snaží o zlepšení a nápravu světa, v němž žijí, protože již v tomto čase nám Bůh pomáhá a přeje to nejlepší.

Ve srovnání s myšlenkami a úvahami, které nabádají k pesimismu a konstatují marnost lidského počínání, křesťanská víra navzdory často kruté realitě života zve k radosti, naději a vděčnosti. Naději a pomoc však nehledá v člověku, ale v Bohu, který nám přišel v Ježíši Kristu na pomoc.

Většina náboženství vyzývá člověka k tomu, aby se vlastní snahou a dokonalostí přiblížil ideálnímu světu a tak unikl z tohoto „slzavého údolí“. Křesťanství však vypráví o Bohu, který se z vlastní vůle stal jedním z nás a to, čeho jsme nemohli dosáhnout, nám daroval.

Souhrnně řečeno: zatímco ostatní náboženství a filosofie vycházejí většinou z toho, co se lidem nebo určité skupině lidí zdá být dobré, cenné a užitečné, a promítají to do vlastního hodnotového systému, bible nás zve k něčemu, co je na našich přáních a představách nezávislé. To, co nám nabízejí jiná náboženství a životní směry, jsou v jiné formě naše vlastní ideály, naděje a názory. Mohou to být myšlenky ušlechtilé, praktické, staletými osvědčené a v mnohém křesťanství podobné – ale jsou odvozené z naší vlastní zkušenosti, očekávání a potřeb. Zvláštnost biblické víry vidí křesťané v tom, že k nám přichází jako nabídka „odjinud“. Teologie mluví o zjevení. O něčem, co člověka přesahuje, co jde napříč jeho očekáváním a úvahám. Křesťanský Bůh vstupuje do našeho života jako výzva, která je jiná než naše lidská očekávání a naděje. Je to víra, k níž jsme byli pozváni. Milost, s kterou jsme nepočítali. Cesta, o níž jsme neměli tušení.

Toto tvrzení je natolik směle a závažné, že je třeba je podrobit otevřené diskusi a kritice. V té se ukazuje, že to, čemu křesťané na základě bible a vlastní životní zkušenosti věří, se sice nedá dokázat, ale ani vyvrátit. Každý z nás musí sám posoudit, zda je pro něj Ježíšův život a slovo výzvou, kterou se chce dále zabývat. Ani historie, ani věda to za nás nemohou vyřešit. Všechno, co se o tom zde pokusíme povědět, je vedeno snahou umožnit čtenáři, aby jeho rozhodnutí v této věci mohlo být odpovědné a uvážlivé. Biblická víra je Boží pozvání, které je otevřené pro každého. Pro mnohé to může být alternativa, o které by se rádi dozvěděli něco víc. Takovým je určena tato knížka především.

2. Je víra dar nebo vlastní rozhodnutí?

Klasická teologie učí, že víra je dílem Ducha svatého a člověk sám pro svou záchranu z moci hříchu a smrti nemůže udělat vůbec nic. Zjednodušeně řečeno: víra je dar od Boha a člověk může záchranu přijmout pouze jako milost, které se mu bez jakékoli jeho zásluhy dostává. To je však teprve celkový, zpětný pohled, který neznámá, že by člověk měl být zcela pasivní a čekat, zda mu víra tak říkajíc spadne do klína.

Když bez dalšího vysvětlení řekneme, že víra je dar od Boha, nutně to vyvolává dojem, že víra je něco jako hudební nebo pohybové nadání. To člověk buď má, nebo nemá a nemůže na tom sám nic změnit. Kdyby však víra byla dána jen některým, podobně jako absolutní sluch nebo sportovní nadání, znamenalo by to, že konkrétní člověk by mohl být předem vyřazen ze hry. O jeho budoucnosti by bylo již předem rozhodnuto a on by na tom nemohl nic změnit. I když se tyto extrémní pohledy v dějinách křesťanství vyskytly, nelze je v této podobě přijmout.

Mnohým by takové pojetí možná vyhovovalo. Měli by dobrou výmluvu, že věřit nemohou, protože jim to není dáno. Všechna pozvání k víře by mohli s přehledem odmítnout, podobně jako lidé bez hudebního nadání odmítají pozvání do pěveckého sboru. A těm, co věřit touží a chtějí, by nezbývalo než pasivně čekat, zda to i na ně jednou přijde, Pán Bůh se nad nimi slituje a víru jim dá. Víra by se stala předmětem závidění a morální převahy. Mnoho lidí by muselo prožívat obrovská zklamání a jiní by se jen těžko ubránili pocitu pýchy a nadřazenosti.

O dar víry je jistě třeba Pána Boha prosit, ale pro víru také musíme a máme něco udělat sami. Jinými slovy – víra je jako záchranné kolo, které nám Pán Bůh hodil. Kdo se ho však nechytne, tomu hrozí, že se utopí. Křesťanská víra neznámá, že někomu je dáno od Boha umění plavat a jiný se to nikdy nenaučí. Když Pán Bůh viděl, jak se všichni topíme, rozhodl se nás zachránit. Záchranné kolo, které nám hodil, unese všechny. Ale ti, kteří se ho nechytou a chtějí se zachránit vlastními silami, dřív nebo později poznají, že to nedokážou.

Z bible víme, že Bůh chce, aby byli spaseni všichni lidé. Z toho vyplývá, že víra je dar, který je připraven pro všechny. Jestliže říkáme, že víra je dílem Ducha svatého, pak to znamená, že z Boží strany je vše připraveno a čeká se jen na nás. Bůh nechce nikoho k víře donutit a nechce nám ji bez našeho souhlasu ani „transplantovat“. Nabízí nám víru jako životní cestu, podobně jako Abrahamovi nabízel, aby se vydal do země, kterou mu ukáže. Abraham mohl říci ne. To, že nabídku přijal a šel, nebyla jeho zásluha. Kdyby ho Bůh neoslovil, neměl by kam jít. Jeho rozhodnutí opustit na Boží výzvu svůj domov a vydat se s Bohem do nejistoty nazývá bible vírou. Podobné rozhodnutí očekává Bůh od každého z nás, aby mohl změnit náš život.

Každý z nás se může pro víru svobodně rozhodnout, protože nám to Bůh nabídl a umožnil. Bez našeho souhlasu nás Bůh zachránit nechce. To neznámá, že by se člověk svým rozhodnutím pro víru zachránil sám. Trosečník nikdy nepřestane být vděčný za loď, která se ho vydala na moře hledat. Ale když se včas nechytne podané ruky či lana, není mu pomoci.

Zachránit nás může pouze Bůh, ale je na každém člověku, zda jeho pomoc přijme, či odmítne. Je to rozhodnutí, které za nás nikdo jiný neudělá. Jak konkrétně se naše víra projeví, nelze zjednodušit do vzorového schématu. U každého člověka jde o jedinečný příběh a setkání, které nelze okopírovat.

Řada lidí si například na základě různých podnětů a událostí uvědomí, že jejich dosavadní život ztrácí smysluplný cíl. Důvod, pro který až dosud žili, je neuspokojuje. Začnou hledat něco pevnějšího a trvalejšího než vlastní prospěch a slávu. Může se stát, že během tohoto hledání je někdo pozve do společenství církve nebo začnou číst bibli a Pán Bůh je

tímto způsobem osloví. Někteří přijmou jeho pozvání na cestu víry, jiní se pozvat nenechají. Jsou lidé, kteří se otevřou Božímu pozvání teprve v nouzi, kterou sami nezvládnou.

Jsou však i lidé, kterým nic neschází, nic nehledají a jsou sami se sebou spokojeni. Když se setkají se svědectvím o Ježíši Kristu, jsou překvapeni, že existuje i jiný směr života, než který dosud znali. Někteří si přitom uvědomí, že jejich dosavadní úspěchy nejsou důvodem k pýše a spokojenosti, ale spíše k vděčnosti a pokoře. Začnou se na věci a druhé lidi dívat jinak. Jejich cesta víry začne tím, že Pánu Bohu poděkují. Jejich víra tedy není východiskem z nouze, ale projevem radosti a vděčnosti.

Málokdo Bohu uvěří naráz, v jednom okamžiku, i když to tak třeba v první chvíli vypadá. Biblická víra je však dlouhá, celoživotní cesta, z níž stále odbíháme a zase se na ni vracíme, když slyšíme, jak nás Pán Bůh znovu volá a hledá. Někdo byl k víře veden svými rodiči a nikdy o Bohu nepochyboval. Jiný o Bohu polovinu života nic dobrého neslyšel, a pak stačí málo a stane se z něj horlivý a přesvědčený křesťan.

Důvodů a podnětů k víře může být mnoho a nelze je všechny vyjmenovat ani popsat. Žádná cesta k Bohu není lepší nebo horší. Pro každého je to však cesta otevřená. Nikomu není odepřena. Každý ji může hledat a nalézt. Každý ji však může odmítnout.

Víra není hotový stav, který jednoho dne nastane a už se na něm nic nezmění. Víra v Boha je cesta k cíli, který člověk celý život hledá, ztrácí a nalézá. Kdyby to bylo pouze na nás, všichni bychom na cestě víry zabloudili. Bůh nás však hledá a volá, aby se mu nikdo neztratil. A když se někdo ztrácí, je to jen proto, že málo naslouchá, málo hledá a chce si stačit sám.

3. Existuje Bůh?

Předpokládejme, že by Boží působení a vliv na tento svět bylo možné spolehlivě dokázat a nezávisle ověřit. Co by to znamenalo? Bůh by se stal běžnou součástí našeho světa a vztahů. Byl by dokázán, případně vypočítán podobně jako existence dosud neznámé planety nebo virů a bakterií, které také nikdo prostým okem neviděl. Jenže biblický Bůh je ze své podstaty někdo zcela jiný, výjimečný, ano naprosto jedinečný. Biblická víra v jednoho Boha znamená víc než jen to, že místo mnoha bohů je pouze jeden. Bible svědčí o Bohu, který je zcela jedinečný. Jiný než všechno, co známe a o čem mluvíme. Proto ho nelze zařadit mezi věci a pojmy, které lze dokázat, nezávisle ověřit a zkoumat. Připustit možnost Boží existence znamená připustit si, že může být něco víc než jen to, co známe, chápeme a vnímáme. Je to výraz naší pokory a respektu k tajemství světa a života.

Kdybychom mohli Boží existenci dokázat a nezávisle ověřit, nemohli bychom již mluvit o víře. Bůh by se stal pouhým faktem, který by člověk musel respektovat, aniž by k němu mohl zaujmout osobní postoj. Nemá přece smysl věřit a rozhodovat se pro něco, co je jasné a nezpochybnitelné. V dějinách filosofie existuje řada pokusů, jak dokázat Boha logickými argumenty. Ale bible mluví o Bohu jinak. Bůh tu není výsledkem filosofických úvah, ale přichází k člověku sám, z vlastního rozhodnutí. Dává se mu poznat, zastává se ho v jeho nouzi, zjevuje se mu, když to nejméně čeká a předpokládá.

Jestliže nejsme schopni Boží existenci vědecky dokázat, není to nějaký náš nedostatek či neschopnost, ale Boží záměr, který nám umožňuje mít k Němu osobní vztah. Právě nezajištěnost víry v Boha dává tomuto vztahu tak vysokou cenu. Je to riziko, které dobrovolně podstupujeme. Láska, které se odvažujeme. Naděje, pro kterou se mnohého vzdáváme. Víra podobně jako láska patří k nejvyšším projevům naší svobody a odpovědnosti. To, jestli člověk Bohu věří, nebo nevěří, vypovídá především o něm samotném. O tom, co je mu drahé, čemu chce dávat přednost, pro co chce žít. Věřit Bohu znamená otevřít svůj život Bohu a pustit jej do všech jeho zákoutí. Je zřejmé, že právě to se mnoha lidem nelíbí, a proto Boha odmítají.

Tak jako nelze Boží existenci dokázat, nelze ji ani vyvrátit. Teoretické modely tohoto světa, jak nám je dnešní věda předkládá, sice s Božím působením většinou nepočítají, ale pouze proto, že se zabývají tím, co můžeme pozorovat a nezávisle ověřit. I pro dnešní vědu však zůstává Boží existence jednou z možností, jak chápat tento svět a život. Řada vědců ve svém osobním životě s Bohem počítá.

Existuje však řada znamení, která nás k víře v Boha zvou a vedou. Kdo nechce, toho ani tyto fakta a úvahy nepřesvědčí. Kdo nechce, aby mu Bůh mluvil do života a chce být sám svým pánem, ten si tato znamení vyloží po svém. Ale kdo Boha hledá, může tu najít oporu a povzbuzení.

Jedním ze znamení Boží moci a lásky je samotná skutečnost života a světa kolem nás. Čím víc toho o světě víme, tím více žasneme nad jeho dokonalostí a krásou. Je těžké si představit, že svět a člověk vznikli jen náhodou nebo nekonečnou cestou pokusů a omylů. Víra sice neumí podrobně popsat, jak svět vznikl, ale má odvahu věřit, že náš svět je dobrý a Bůh nám dal život s určitým záměrem a cílem.

Jiné znamení Božího působení můžeme vidět v existenci Izraele a křesťanské církve. Ať už v Boha věříme, nebo ne, nelze popřít fakt, že víra v biblického Boha ovlivňuje jednání mnoha lidí již tisíce let. Příběhy mnoha věřících lidí jsou víc než pozoruhodné. Není snadné vysvětlit, proč právě Izrael tu přes všechna pronásledování a stěhování stále žije jako lid Boží. Není snadné vysvětlit, proč právě příklad Ježíše Krista dodnes mění životy tolika lidí a oslovuje nás i v tak rozdílných kulturních poměrech a situacích, jaké panují v dnešním světě.

Mnoho lidí stále z různých důvodů počítá s tím, že je „něco nad námi“. To však není víra v Boha v biblickém smyslu. Věřit v „něco“ je podobné, jako když vidíme jít po ulici neznámého, cizího člověka. Jistě existuje. Ale nemáme s ním nic společného. Míjíme se bez pozdravu a nic bližšího o sobě nevíme. Biblická víra je však podobná situaci, kdy vidím jít po ulici Přítele, kterého dobře znám a rád se s ním zastavím na kus řeči. Poznali jsme se, když se s námi tento Neznámý kdysi nečekaně zastavil, představil se a pomohl nám. Od té chvíle se těšíme na každé další setkání s Ním.

Počítat pouze s Boží existencí k biblické víře nestačí. Je to jistě nutný předpoklad, ale skutečná důvěra k Bohu se rodí z poznání, že je tu někdo, komu na nás záleží. Někdo mocný, dobrý a laskavý. Někdo, kdo nám rozumí, může a chce pomoci. Někdo, koho si vážíme a koho máme rádi. O tom, že někdo takový je, víme z bible i z vlastní zkušenosti.

K takové víře a lásce k Bohu člověk většinou nedospěje složitými rozumovými úvahami. Je to záležitost celého člověka. Jeho rozumu i srdce. Veřejného přiznání i niterné zkušenosti.

Impulesem k přijetí víry v Boha bývá často svědectví a příklad těch, kteří se s Bohem již setkali. Uvěřit Bohu znamená udělat podobnou osobní zkušenost jako oni. Poznat, že Bůh, o němž svědčí bible, ke mně i dnes mluví, pomáhá mi a stojí za to být mu věrný.

4. Kde se vzala bible?

Ačkoli většina lidí zná bibli jako jeden svazek o mnoha stránkách, ve skutečnosti vznikala celá staletí a tvoří ji knihy a texty velmi různorodé. Byly napsány odděleně a nezávisle a teprve později byly do bible zařazeny. Najdeme tu básně, pověsti, historické kroniky, přísloví, proroctví, zákony, dopisy, vysvětlení různých místních názvů, předpisy, jak slavit svátky atd. Všechny tyto texty však spojuje jednotící myšlenka. Ti, kdo je napsali, chtěli vydat svědectví o Božích činech, které se nás všech dotýkají.

Základní myšlenkou společnou všem biblickým knihám je, že Bůh se nám dává poznat nejzřetelněji skrze své slovo. Samotná událost je pro nás často nesrozumitelná a dvojznačná. Teprve slovo dává Božím jednáním smysl a cíl. O Bohu se tedy příliš nedozvíme pozorováním přírody ani zkoumáním dějin, ale setkáme se s ním, když uvěříme jeho slibům a půjdeme po cestě, na kterou nás pozval. Biblický Bůh mluví. Jeho činům porozumíme teprve tehdy, když víme, na čem mu záleží. Proto se o Bohu v bibli především vypráví, svědčí a zpívá. Bez tohoto svědectví bychom o Bohu nevěděli téměř nic.

Bible je kniha, kterou napsali lidé, a proto není zdaleka dokonalá. Bůh k nám v bibli mluví lidskými slovy a myšlenkami. Nesmíme se divit, když se v bibli setkáme s úvahami a představami, kterou jsou dnes překonané a dobově podmíněné. Biblické texty byly napsány tak, aby mluvily především ke svým současníkům. Chceme-li, aby promluvily také k nám, je třeba zkoumat, co chtěly říci v době svého vzniku, a na základě toho se pokusit přenést jejich svědectví do dnešní doby.

Společným cílem biblických textů bylo oslavit Boží lásku a věrnost. Vše ostatní je tomuto cíli podřízeno. Bible využívá textů starověkých kronik, ale jejím cílem není popisovat historii. Pomocí dochovaných vyprávění a pověstí nám přibližuje způsob a směr Božího působení v dějinách. Nesmí nás proto zaskočit, že se biblické vyprávění může v jednotlivostech mýlit a být nepřesné. Stejně tak bychom se neměli divit, že bible používá starověké pověsti, které známe i z jiných pramenů (např. o potopě). Bible tyto všeobecně známé příběhy přepracovává, aby na nich ukázala, na čem Pánu Bohu záleží. Na bibli není nejpозoruhodnější její stáří, ale to, že k nám pomocí těchto dobově podmíněných textů Pán Bůh promlouvá i dnes. Není důležité, kdo všechno se podílel na konečné podobě biblických textů. Podstatné je, že naše víra má zkušenost s Bohem, který je stejně dobrý, věrný, laskavý i spravedlivý, jak se o tom píše v bibli.

Křesťanská bible se dělí na dvě části. První část, kterou tvoří 39 knih, mají křesťané společnou se židy a tradičně se jí říká Starý zákon. Byla napsána hebrejsky. Svědčí o Bohu, který se dal poznat izraelskému národu. Jemu byl svěřen úkol, aby o jediném Bohu svědčil uprostřed ostatních národů. Největší událostí Starého zákona je vysvobození Izraele z egyptského otroctví a jeho uvedení do země zaslíbené. Podobnou Boží pomoc prožil Izrael ve svých dějinách ještě mnohokrát a postupně dospěl k víře, že Hospodin je nejen Bohem jejich malého národa, ale Stvořitelem a Pánem celého světa. O autorech knih Starého zákona mnoho nevíme. Mnohé texty se předávaly nejprve ústně a teprve později byly sepsány do jednotlivých knih. Jednotlivé knihy vznikaly v průběhu několika staletí a soubor 39 knih byl definitivně uzavřen teprve v průběhu prvního století po Kristu. Existuje také širší soubor 45 knih, který vznikl při překladu Starého zákona do řečtiny. Rozdíly v obsahu však nejsou podstatné.

Na Starý zákon navazuje druhá část bible, které říkáme Nový zákon. Tvoří jej 27 knih či knížek, kterým je společné svědectví o životě Ježíše Krista a víře v něho. Nový zákon je napsán řecky a vznikl v průběhu prvních dvou staletí našeho letopočtu. Obsahuje v první řadě čtyři evangelia, která vyprávějí o působení Ježíše z Nazareta. Z dalších spisů se dozvíme o počátcích církve a životě prvních sborů. Ani zde mnoho nevíme o autorech těchto textů. Když kniha nese jméno některého z apoštolů, mohl ji z úcty k němu napsat některý z jeho žáků a pokračovatelů. Výběr knih zařazených do Nového zákona církev ukončila počátkem 4. století. Vědomě do něj nezařadila takové spisy, které nepokládala za součást apoštolského svědectví.

Bible je pro křesťany základní pramen, podle něhož se orientuje jejich víra. I když je bible velmi různorodá a zaznívají tu hlasy odlišné a téměř protichůdné, přesto se dá říci, že biblické hlasy tvoří podivuhodnou jednotu. Biblické svědectví připomíná hudební skladbu pro mnoho nástrojů, z nichž každý hraje jiné tóny, ale dohromady to zní jako mohutné a libozvučné akordy, které dávají vyniknout hlavní melodii. Tu tvoří příběh Ježíše Krista.

5. Kdy žili Adam s Evou?

Řada biblických příběhů vzbuzuje v dnešním čtenáři pochybnosti a nejasnosti. Máme všechna biblická vyprávění chápat doslova, nebo jim máme rozumět jen jako podobenstvím? Většina biblických příběhů má reálné historické pozadí, ale nikdy to není nezaujatý popis událostí. Bible používá historické zprávy i starověké mýty, aby nám s jejich pomocí ukázala, jaký je Bůh, čemu smíme věřit a v co doufat. Je to vědomě zaujaté svědectví. O Bohu může vědět pouze ten, kdo se setkal s jeho pomocí a láskou.

Mnoho problémů působí tradičně první kapitoly bible. Vznikly zřejmě jako jedny z posledních a můžeme je chápat jako předmluvu ke všemu, co následuje. Příběhy o stvoření a prvních lidech nepopisují dávnou historii, ale vysvětlují naši přítomnost. Vyprávění o Adamovi, Evě a jejich synech je výpovědí o člověku jako takovém. V Adamovi, Evě a jejich potomcích se má poznat každý z nás.

První dvě kapitoly bible tedy nejsou reportáží o vzniku světa, ani lekcí pro fyziky a astronomy. Je to vděčné vyznání, které básnickou řečí oslavuje krásu a dobrodiní Božího stvoření. Místo abychom tento svět a přírodu zbožňovali, smíme věřit, že všechno kolem nás má spolu s námi sloužit Bohu a oslavovat jej. Vesmír je tu představen jako veliký Boží chrám, kde všechno slouží Boží slávě, a člověk je představen ne jako chudák, který se toho všeho bojí, ale jako ten, který má o to vše s láskou a odpovědností pečovat.

Člověk je tvor, od něhož Bůh nejvíc očekává. Dal nám svobodu a schopnost slyšet jeho hlas. Svěřil nám tuto zemi, ukázal, co je dobré i před čím se máme chránit. Ale člověku je to málo. V příběhu o stromu poznání dobrého a zlého vidíme sami sebe a svou touhu být chytřejší než Bůh a poznat i to, před čím nás Bůh varoval. Výsledkem je zklamání, úzkost a strach. To je vyjádřeno obrazem lidí, kteří si uvědomili svou nahotu a začali se stydět a skrývat. Příběh o vyhnání z ráje ukazuje, že svět, ve kterém žijeme, je kvůli naší neposlušnosti jiný, než jak ho pro nás Bůh stvořil. Vstoupila do něj bolest a trápení. A přece je to místo naděje a radosti, neboť svět pořád patří Bohu, který nás nezavrhl, i když mu tak často býváme nevěrní.

Následuje příběh o dvou bratřech, Kainovi a Ábelovi, z nichž jeden žárlí na druhého a řešení vidí v tom, když se bratra zbaví. I když se mu to podaří, nic tím nezíská a bezcílně pak bloudí zemí. Hřích mezi lidmi však nelze vymýt odstraněním hříšníka, ale odpuštěním, kterým Bůh nešťastného Kaina chrání.

Příběh o potopě je přepracovaná orientální pověst, která má reálný základ v potopách, k nimž v oblastech Předního východu docházelo. Bible používá tuto známou látku, aby nám na ní ukázala Boží věrnost a milosrdenství. Náš svět a život je ohrožen. Zachráněn však nebude nejsilnější ani nejbohatší, ale ten, který našel milost a uvěřil Boží výzvě, aby postavil loď. V ní zachrání sebe i svou rodinu i zárodek všeho živého. Duha se pak stává pro víru znamením, že tento svět zůstane trvalým předmětem Boží péče a zájmu.

Když čteme o lidech, kteří se pokoušejí postavit věž, která by sahala až do nebe, je to příběh, který se v obměnách opakuje v každé generaci. Lidé se stále pokoušejí dokázat něco velikého a navždy se tak zvěčnit. Lidské dějiny jsou plné pyšných projektů, které skončily dříve, než začaly. Ti, kteří se chtějí „zmocnit nebe“, se však nedovedou domluvit a brzy se pohádají. Megalomanské projekty končí jako zříceniny. Ti, kdo pokorně naslouchají Bohu, dokáží ve světě víc.

První kapitoly bible tedy vyprávějí příběhy, které si postupně prožije a kterými projde každý z nás. Pravdivost těchto kapitol si tak může každý ověřit sám na sobě. Následující příběhy o Abrahamovi, Mojžíšovi a vyvedení Izraele z Egypta mají nepochybně historický základ. Jsou však zjednodušené a soustředí se především na to, co člověk prožívá ve svém vztahu k Bohu. Nelze podle nich psát historii, ale lze z nich poznat Boží lásku a věrnost.

Není však tento výklad bible pouze elegantním způsobem, jak se vyhnout dnešním těžko řešitelným problémům s jejím doslovným výkladem? Celé generace ji přece chápaly a četly jako podrobný popis zmiňovaných událostí. Nejde však o to, že bychom dnes nedovedli věřit, že se vše stalo přesně tak, jak o tom v bibli čteme. Křesťané však nevěří v bibli ani v její doslovný výklad. Věří Bohu, o kterém bible svědčí. Když přestaneme lpět na doslovném výkladu, biblické texty nám toho řeknou o Bohu mnohem víc.

Pro víru není podstatné, jak to tenkrát přesně bylo. Mnohé biblické příběhy vykryštalizovaly do dnešní literární podoby tím, jak se postupně předávaly z generace na generaci. Jsou to staré, zpočátku ústně tradované příběhy a pověsti, do nichž každá další generace promítala svou vlastní zkušenost víry. Text, který máme v bibli, je výsledkem staletého pročišťování do konečné podoby, kterou můžeme považovat za vrchol teologického myšlení a svědectví Izraele.

Nechťjme od bible, aby suplovala historii. Ta je předmětem bádání archeologů a paleontologů. Bible sleduje jiný cíl, než nás informovat o tom, kdo kdy vládl a co postavil. Bible svědčí o tom, co lidé prožili s Bohem. Pravdivost biblických vyprávění a podobenství nelze ověřit archeologickými nálezy. Jejich spolehlivost potvrzuje opakovaná zkušenost věřících lidí. Bible se totiž nesoustředí na to, co se stalo v jednom dávném okamžiku, ale pomocí konkrétních, modelových příběhů svědčí o tom, co platí a trvá stále.

6. Byl Ježíš Bůh nebo člověk?

S postavou a životem Ježíše Krista křesťanství stojí a padá. Většina našich znalostí o Ježíšovi pochází z prostředí církve (Nový zákon), ale o jeho existenci svědčí také některé nezávislé dobové prameny. Narodil se v době vlády římského císaře Tiberia (zřejmě několik let před počátkem našeho letopočtu). Většinu života prožil v oblasti zvané Galilea. Ve svých třiceti letech veřejně vystoupil s výzvou ke změně života, protože se přiblížilo Boží království. Tak nazýval Izrael očekávaný nový věk, kdy se Bůh ujme vlády nad světem a každý člověk se bude zodpovídat ze svého života. S podobnými slovy těsně před ním vystoupil i Jan Křtitel, který však byl umlčen králem Herodem..

Na rozdíl od těch, kteří hlásali pouze blízkost konce světa, pro Ježíše byl nový Boží věk přítomen již nyní. Přinášel ho do tohoto světa jako semínko, které je třeba zaset, aby mohlo růst. Očekávané Boží království tedy žije mezi námi a již nyní vydává plody v podobě víry, lásky, naděje, kterou Ježíš svými slovy a činy probouzí v lidských srdcích. Svě posluchače Ježíš ujišťoval, že Božím cílem není naše odsouzení, ale záchrana. Proto se tolik věnoval a pomáhal těm, kteří ztratili naději a za svůj život se styděli. Svě učedníky učil každodenní důvěře k dobrému Bohu a nezištné lásce k druhým lidem. Přinášel lidem Boží odpuštění a pomoc v jejich všedním životě. Na potvrzení pravdivosti svých slov o Božím odpuštění uzdravoval Ježíš nemocné, kteří byli tehdy považováni za Bohem potrestané.

Svými slovy i skutky vzbudil Ježíš mezi prostými lidmi údiv a nadšení, ale představitelé tehdejšího Izraele jej sledovali s obavami a nejistotou. Obávali se ztráty svého vlivu a lidového povstání, které by Řím tvrdě potlačil. Proto se rozhodli, že Ježíše odstraní, a o velikonočních svátcích jej předali římské okupační moci jako politického vzbuřence. Tak byl Ježíš na příkaz římského místodržitele Piláta v Jeruzalémě ukřižován. Jeho vliv a působení tím měly být ukončeny a naděje, které vzbuzoval, se měly ukázat jako falešné. Ježíš své odsouzení předvídal a svému zatčení se nebránil. Ačkoli mnoha lidem pomohl, nikdy své moci neužil ve svůj prospěch. Na kříži umíral jako bezbranný a opuštěný. Jeho žáci a příznivci byli jeho potupnou smrtí zděšeni a zarmouceni. Svou víru v něho chápali jako omyl a prohru.

Pak se však stalo něco, s čím nikdo nepočítal. Ježíš, který zemřel a byl pohřben, se po několika dnech opakovaně setkal se svými učedníky jako živý. Jeho smrt přitom byla skutečná, neboť měl na těle jizvy. Nikdo si to nedovedl vysvětlit. Lidé si tenkrát dovedli představit, že nás Bůh vzkřísí na konci časů při posledním soudu. Ježíš však byl vzkříšen již nyní. Bůh nám tak ukázal cestu, která vede k životu, který není přemožen smrtí.

Víra v Ježíšovo vzkříšení znamenala zásadní zlom v životě učedníků. Vzniká společenství, které přijímá za svůj úkol rozšířit zprávu o tomto Božím činu nejprve mezi židy a později i mezi pohany. Křesťané se scházejí při společném jídle a prožívají při něm Ježíšovu přítomnost a blízkost. Modlí se k němu jako ke svému zachránci a Božímu synu. Vše, co Ježíš ve svém pozemském životě dělal a říkal, dostává jeho vzkříšením novou váhu a trvalou platnost.

Nový význam dostává i jeho smrt na kříži. Díky vzkříšení se zdánlivá prohra stává vítězstvím. Učedníci se rozpomínají, že Ježíš se svým utrpením a smrtí počítal. Když se o velikonočních v Jeruzalémě dobrovolně vydal svým nepřítelům, věřil, že jde po cestě, kterou mu Bůh připravil, a prosil Boha, aby dokázal své utrpení a bolest poslušně přijmout.

Církev stála před otázkou, kdo je to Ježíš. Učedníci ho poznali jako člověka, kterého se týkala všechna omezení, která lidský život přináší. Měl hlad, trpěl únavou a bolestí. Některé věci nevěděl. Poznal pokušení i zradu. Měl strach zemřít. Čteme o něm, že plakal nad Jeruzalémem a na své nepřátele se dovedl rozhněvat.

Na druhé straně měl tak důvěrný vztah k Bohu, že nám skrze něho Bůh pomáhal jako nikdy předtím. Ve všem, co Ježíš konal a říkal, nám Boha přiblížil, jako bychom jej viděli tvář v tvář. Církev to později vyjádřila slovy, že Ježíš byl od svého narození současně člověk i Bůh. Přesněji řečeno - Bůh, který se stal z lásky k nám člověkem. Jedinečnost jeho vztahu k Bohu Otcí vyjadřuje titul Syn Boží. Nelze přitom říci, že Ježíš byl člověk, z kterého teprve církev udělala Boha. Ježíš byl ve svém lidství natolik jiný a dobrý, že smíme věřit, že v jeho osobě s námi jednal a jedná Bůh sám. Nikdo jiný nám nemůže Boha ukázat a zpřítomnit lépe než právě on. Z vyprávění o jeho činech a životě poznáváme, jak se projevuje Boží láska.

Nelze však říci ani to, že Ježíš byl Bůh, který si na člověka jenom hrál. Měl moc činit mnohá znamení, nikdy však této moci nepoužil ve svůj prospěch. Jiným pomáhal, sám sobě nikdy nepomohl. Jeho pozemský život a utrpení nebyla póza, ani laciné představení. Křesťané proto věří, že v Ježíši Kristu se Bůh stal dobrovolně člověkem a přijal všechna lidská omezení. Stal se doslova jedním z nás. Jeho vítězství nad hříchem i nad smrtí má proto význam pro každého z nás.

Jako člověk mohl Ježíš Bohu pouze věřit - podobně jako každý z nás. Když se modlil: „Otče, odejmi ode mne tento úděl“, přiznával tím svůj strach a úzkost. Když umíral se slovy: „Bože můj, proč jsi mne opustil“, prožíval stejnou úzkost, jakou prožívá věřící člověk, když se cítí opuštěný a neví si rady. Ale právě proto, že tím vším prošel, zůstal Bohu věrný, byl vzkříšen a ukázal nám cestu k životu, který není omezen smrtí.

7. Jak působí Duch svatý?

Většina lidí si dokáže představit, nač věřící lidé myslí, když mluví o Bohu nebo Ježíši Kristu. Ale co si mají představit, když se mluví o Duchu svatém nebo dokonce o Boží Trojici?

Slovo Duch se většinou chápe jako protiklad hmotného. Ale bible nedělí svět na duchovní a hmotný. Duch slouží jako výraz pro to, co je pro člověka nepostižitelné, neuchopitelné a neviditelné. Duch je v hebrejštině stejné slovo, kterým se označuje vítr. Duch je síla, která viditelně existuje, působí a mnohé mění, ale její zdroj a původ zůstává našim smyslům skrytý. Člověk touto silou nemůže disponovat, ovládat ji nebo vypočítat. Proto slouží právě duch - vítr jako podobenství pro Boží působení a jednání. Je viditelné, reálné, mocné a překvapivé. Ale člověk nikdy neví, odkud Boží vítr zavane a co všechno změní.

Duch svatý je živý a jednající Bůh. Setkáváme se s ním a poznáváme ho jako Boží sílu, která působí mezi námi a skrze nás. Biblický Bůh není strnulý a neměnný jsoucno, ale pohyb, změna a život. Je to Bůh, který se hněvá i odpouští, naslouchá a odpovídá, napomíná i povzbuzuje a mnoha - člověku skrytými způsoby - zasahuje do běhu tohoto světa. To všechno má bible na mysli, když říká, Bůh je Duch.

V bibli čteme, že Bůh často působil a působí skrze lidi. Konkrétním osobám dává sílu, odvahu, vytrvalost, naději či trpělivost. Tito lidé často sami o sobě pochybují, a přece vykonají veliké věci. Stárnoucí Mojžíš vyvádí Izrael z Egypta, hrstka věrných přemáhá přesilu nepřátel, pronásledovaný prorok Eliáš uzdravuje nemocné, tělesně postižený apoštol Pavel získává zástupy pro Krista. Aby bylo zřejmé, že tito lidé nemají žádné božské schopnosti a nejsou o nic méně lidmi než ostatní, mluví bible v těchto a podobných případech o jejich zmocnění Duchem svatým. I naprosto obyčejný a hříšný člověk se tak může stát Božím nástrojem, Boží rukou, Božím úsměvem a povzbuzením.

Svědectví o působení Ducha svatého je svědectvím o Bohu, který nám pomáhá skrze lidi, kteří jsou stejně nedokonalí a chybující jako my. Mnoho takových lidí známe už ze Starého zákona. Čteme o nich, že na ně sestoupil Duch Boží, a oni vykonali, nač by sami nestačili a co přesahovalo jejich možnosti a představy. Podobně se mluví také o Ježíši Kristu. V něm působil Duch Boží, a bez jakéhokoli omezení.

Tatáž Boží síla a moc však působila i skrze apoštoly. Čteme, jak uzdravovali nemocné, snášeli utrpení a odvážně odpovídali těm, kteří je vyslyšali o jejich víře. I když nám Ježíš po svém vzkříšení již není tělesně přítomen, přítomnost Boží moci a lásky se v tomto světě nijak nezmenšila. Naopak, šíří se všude tam, kde lidé vyznávají víru v Ježíše a důvěřují jeho slovu. Církev si tento div připomíná každoročně o svatodušních svátcích.

Duch svatý dnes působí stejně jako v biblických dobách. Skrze životy jemu věrných a poslušných pokračuje Bůh ve svém díle. Život věřících lidí si můžeme představit jako cestu lodí, které plují silou Božího větru. Sílu a směr dostáváme od Boha, plachtou je naše víra.

Bůh si přitom může použít všech lidských schopností. Někdo se stane pro druhé požehnáním svým přirozeným nadáním a dovednostmi. Nesmí však svými schopnostmi sloužit sám sobě a své slávě. Víra je chápe jako dar od Boha, kterým má sloužit druhým. Jindy se můžeme s Boží pomocí osvědčit i v úkolech, k nimž přirozené nadání nemáme. Můžeme je však nahradit láskou a obětavostí, kterou v nás probouzí víra.

Apoštolé nás ujišťují, že každý věřící křesťan má od Boha dar, kterým může druhým sloužit. Tyto dary jsou různé povahy. Někdo v Boží síle slouží nemocným, jinému je dána moudrost vykládat Boží slovo, jiný má schopnost druhé vést, další má dar povzbuzovat či smířovat.

Největší obdiv obvykle vzbuzují takové dary, které vypadají jako nadpřirozené. Už v apoštolské době vzbuzovala největší pozornost schopnost uzdravování, prorokování, nebo zvláštní způsob modlitby, při které člověk upadá do vytržení a modlí se nesrozumitelně (modlitba v jazyku). Všechny duchovní dary jsou však stejně důležité. Rozhodující je, zda člověk jedná nezištně a s láskou, nebo jen pro své vlastní uspokojení. Obdarování Duchem svatým se pozná podle toho, že je provází pokora a radost. Není to něco, čím se můžeme chlubit a vyvyšovat, ale něco, zač jsme vděční a co přináší užitek druhým.

A jak je to s Trojicí? V bibli je pouze naznačena. Formulace tohoto dogmatu prošla složitou diskusí a zaměstnávala církev především v prvních staletích. Je to neumělý pokus, jak vyjádřit šířku a dynamiku Božího působení a jednání. Objevily se totiž úvahy, že Bůh, o němž se píše ve Starém zákoně, nemá mnoho společného s Bohem, kterému věřil Ježíš. Jiní zase viděli v Ježíšovi jen mimořádného člověka, který se dokázal Bohu přiblížit vlastními schopnostmi, a tak získal podíl na Boží moci. Byly také pokusy oddělit působení Ducha svatého od Kristova kříže a oběti.

Učení o Trojici nás učí vidět veškeré Boží působení ve vnitřní jednotě. Křesťané věří, že jediný Bůh s námi od počátku jedná ve třech osobách. Jako Stvořitel, Spasitel a Posvětitel. Jako Bůh Otec, Bůh Syn a Bůh Duch svatý. Je to však stále jeden a tentýž Bůh. O Ježíšovi věříme, že to je Bůh Syn, který tu byl od počátku spolu s Otcem a Duchem svatým, a když se naplnil čas, stal se kvůli nám člověkem. Všechny osoby Trojice jednají a působí ve vzájemné shodě a vedou spolu vnitřní dialog a rozhovor. Ježíš se modlí k Otci a Duch svatý se za nás přimlouvá a uskutečňuje Kristovo dílo. Víra v Boží Trojici není logickým vysvětlením Boží existence, ale našim respektem k Božímu tajemství a nepostižitelnosti. Věříme, že Bůh je jeden. Jeho láska a sláva však přesahuje všechny naše představy, slova a pojmy.

8. Proč se modlit?

Modlitba v obecném smyslu je způsob, kterým se člověk pokouší změnit svou situaci a ovlivnit síly, které ho přesahují. Modlitba existuje ve většině náboženství. V kritických situacích se dovedou modlit i lidé tzv. nevěřící. Modlitby křesťanů jsou však ve srovnání s obecnými představami o modlitbě v několika důležitých bodech jiné, podobně jako se křesťanská víra liší od ostatních náboženství a názorů na svět.

Křesťané především vědí, ke komu se modlí. Jestliže chápeme modlitbu jako rozhovor s Bohem, pro křesťana to znamená, že svou modlitbou Pánu Bohu odpovídá a navazuje na to, co pro něj Bůh již udělal a co mu o sobě řekl. Když se křesťan modlí, nevolá do nebe nazdařbůh. Nezkouší a nečeká, zda to vyvolá nějakou odezvu. Křesťan se modlí, protože ví, že Bůh na jeho odpověď čeká. Modlitba není volání do prázdna. Je to pokračování v rozhovoru, který otevřel Bůh tím, že nám daroval život, promluvil k nám a poslal Ježíše Krista, který nás pozval na cestu následování.

Křesťanská modlitba nezačíná od nuly. Když se modlíme, máme nač navázat a za co děkovat. Právě to dává naší modlitbě jiný obsah a tón, než kdybychom se pokoušeli pouze prosadit své potřeby a očekávání. Bůh, k němuž se obrácíme, nám není cizí ani lhostejný. Křesťané se modlí k Bohu, o němž vědí, že jim dává a přeje to nejlepší.

Ale proč se tedy vůbec modlíme, jestliže Bůh nejlépe ví, co potřebujeme, a chce nám to dát? Cílem modlitby je především navázat a pokračovat ve vztahu důvěry a naděje, který nám Bůh nabídl. Křesťan si na jedné straně uvědomuje, že svou modlitbou může změnit svět – na druhé straně však ví, že Bůh může mít jiné plány a cesty, kudy nás chce vést. Své prosby proto Bohu předkládáme s důvěrou, ale nepřestáváme mu věřit, i když nám je nesplní.

Křesťan může po vzoru biblických žalmů předložit Bohu všechno, po čem touží a čeho se obává. Neusiluje však v prvé řadě o to, aby prosadil svou vůli, ale učí se v modlitbě poznávat vůli Boží a přijmout ji za svou. Právě v tom se projevuje naše důvěra k Bohu, že víc dáme na jeho slovo a rozhodnutí než na své vlastní představy a touhy. Křesťan předkládá Bohu své potřeby, naděje a očekávání, netrvá však na bezpodmínečném splnění svých přání. Modlitba nám pomáhá vzdávat se svého sobectví, hněvu, touhy po pomstě, a nalézt cestu, po které nás chce Bůh vést. V tomto smyslu je modlitba boj. Ne však s Bohem, ale s naším vlastním strachem, obavami, sebelibostí, zklamáním, pýchou či hrdostí.

Boží odpověď na naše modlitby má různou podobu. Bůh má mnoho možností a způsobů, jak zasáhnout do běhu našeho života, a mnohé si ani neuvědomujeme. Často už při samotné modlitbě si člověk uvědomí, kudy jej chce Pán Bůh vést. Tuto odpověď můžeme zaslechnout ve svém nitru nebo z úst a jednání svých bližních. Taková odpověď je často pomoci už v tom, že znamená zásadní změnu v pohledu na naši životní situaci.

Jindy přichází Boží odpověď na naše modlitby jako změna vnějších okolností. Tato změna může být někdy doslova zázračná a nečekaná. Mohou ji způsobit i lidé. Někdy je docela přirozená a logická, jindy velmi neobvyklá a překvapující. Neexistuje však žádný zaručený „recept“ na „úspěšné“ modlitby. Vždycky však jde o důvěru a pokoru.

Naše modlitby však nejsou důležité jen proto, aby se Pán Bůh dozvěděl, co nám schází. Jsou stejně důležité i pro nás. Tak jako lidé o svých starostech a radostech potřebují mluvit s druhými lidmi, potřebujeme o nich mluvit i s Bohem. Když o svém životě hovoříme s Bohem, je to jediná chvíle, kdy můžeme být zcela pravdiví a otevření. V modlitbě nemá smysl cokoli skrývat či předstírat, neboť Bůh o nás všechno ví. A právě to činí modlitbu jedinečnou a nenahraditelnou. V modlitbě člověk poznává sám sebe a uvědomuje si i své místo ve světě. Naše soběstřednost se v modlitbě hrouť a mnohé naše potřeby se ukazují být méně důležité a nutné. Díky modlitbě tak poznáváme, na čem opravdu záleží.

Křesťané za Boží pomoc nejen prosí. Stejně důležité je za ni i děkovat. Nejen ze slušnosti, ale i proto, že si tak zřetelněji uvědomíme, za co všechno Pánu Bohu vděčíme. Křesťan se v tomto smyslu raduje dvakrát. Nejprve z toho, co se stalo, a podruhé z toho, že mu to daroval Bůh. Pouhá změna situace může být sama o sobě náhodná. Ale Boží přízeň a láska je trvalá, spolehlivá a věrná.

Jsou ovšem i modlitby nevyslyšené. Nemocní, kteří zemřeli. Manželství, která se rozpadla. Trápení, které neskončilo. Cíle, kterých jsme nedosáhli. To však neznamená, že jsme se modlili nebo věřili špatně. Není to ani znamení, že nás chce Pán Bůh potrestat nebo mu na nás nezáleží. Když změna nepřichází, je to pro křesťana výzva, aby se naučil svá břemena nést. Víra nám pomáhá přijmout i obtížnou situaci jako zkoušku, úkol nebo poslání. Věřit Bohu znamená být mu věrní i v tom, co jsme si nepřáli. V tom je nám příkladem Ježíš Kristus, který přijal svůj kříž, i když se modlil, aby byl tohoto trápení ušetřen. Boží pomoc však není omezena na rozměr našeho pozemského života. Poslední slovo k našim modlitbám zazní až při vzkříšení.

Modlitba má mnoho podob. Existují modlitby osobní i společné. Soukromé i veřejné. Modlitby, které Boha oslavují nebo jej o něco prosí. Modlitby hlasité i tiché. Naučené i vlastní. Dobře se osvědčilo, mají-li naše modlitby určitý řád. K Bohu se sice můžeme modlit kdykoli a kdekoli, ale neměli bychom se modlit pouze v nouzi nebo teprve tehdy, když to sami potřebujeme. Modlitbou víra dýchá a žije. Modlitbou se náš vztah k Bohu obnovuje podobně, jako když nasloucháme jeho slovu. Kdosi řekl, že v Boha skutečně uvěřil teprve ve chvíli, kdy se k němu sám začal modlit. Osvědčenou praxí je modlitba na počátku dne, dříve než se pustíme do jakékoli práce. Podobný význam má i modlitba večerní, v níž Bohu odevzdáme uplynulý den. Abychom na Boží lásku a dobrotu nezapomínali ani během dne, modlí se mnoho křesťanů i před každým jídlem. Je však třeba si hlídat, aby se modlitba nestala pouhým stereotypem a naučeným zvykem. Pak je lépe zvyky změnit a hledat nové způsoby, které nám umožní zachovat a prožít jedinečnost chvíle, kdy stojíme Bohu tváří v tvář.

9. Šlo by to bez církve?

Je mnoho lidí, kteří se považují za věřící a usilují o život podle křesťanských zásad, ale k církvi mají vztah velice chladný, ne-li přímo odmítavý. To může mít řadu důvodů. Jedním z nich jsou špatné zkušenosti s lidmi, kteří sice pravidelně chodí do kostela, ale přitom žijí pokrytecky a falešně. Svou víru deklarují pouze slovy, ale jejich život je obojaký a vypočítavý. Než aby se člověk hlásil k takovým lidem, raději věří Pánu Bohu sám a žije podle svého vlastního svědomí.

Jiní se k církvi nehlásí, protože se jim nelíbí být někde organizováni a nechtějí si nechat předepisovat, jak a čemu mají věřit. Pro mnohé je náboženství jejich výsostně soukromá věc a nemají potřebu se kvůli tomu s někým sdružovat a scházet.

To všechno jsou důvody, které mají svou váhu, a řadu těchto námitek je třeba uznat. Církev skutečně za sebou má pohnuté dějiny, v nichž se od Ježíšovy zvěsti mnohokrát tragicky odchylovaly. Jednotliví křesťané bývají často pokrytci a namyšlení sobci. Kdyby byla církev jen organizace, která sdružuje lidi podobně smýšlející, nelišila by se příliš od spolku zahrádkářů nebo chovatelů holubů. Pak by bylo čistě soukromou věcí každého z nás, zda se chce hlásit k podobně smýšlejícím, nebo si bude pěstovat víru sám.

Z bible však víme, že církev má pro víru zásadní a nenahraditelný význam. Svědectví o Boží lásce k nám nepřišlo „z nebe“, ale předali nám ho lidé, kteří v církvi žili a uvěřili. Bůh k nám nemluví bezprostředně, ale skrze lidské svědectví a společenství. Boží pozvání k víře je ten největší dar, který můžeme my lidé navzájem sdílet. Bůh nesvěřil kázání evangelia andělům, ale hříšným lidem, protože chtěl, abychom se o ty nejdůležitější věci navzájem dělili a nenechávali si je pro své soukromí. Tak jako člověk potřebuje ke zdravému životu rodinu a přátelství, tak i víra existuje a žije ve společenství. Bůh nás učí žít ve společenství s druhými, přijímat jejich pomoc a nabízet jim svá vlastní obdarování. Sdílení víry a životních zkušeností může být sice nesnadné a leckdy konfliktní, ale právě proto se o ně máme jako Ježíšovi učedníci navzdory všem nezdarům stále znovu pokoušet. Církev není a nebude společenství ideální a bezchybné. Nese si v sobě všechna rizika, kterými trpí lidská společnost. A přece se může podařit, že právě církev přispěje k tomu, že se nepřátelé smíří, bohatí rozdělí, silní nepovyšují, a všichni utvoří jednu rodinu. Je to úkol, před kterým nesmíme couvat a dopředu jej vzdávat.

Církev je společenství, kde se zvěstuje Slovo Boží a vysluhují svátosti (křest a Večeře Páně). V církvi působí Duch svatý. V tomto smyslu přirovnává apoštol církev k Božímu chrámu nebo vzkříšenému tělu Ježíše Krista. Skrze církev je Kristus viditelně přítomen a působí v tomto světě. Nesmí nás to však svést k mylné představě, že církev má na Boží působení „monopol“ a že jinde Duch svatý nepůsobí. Bůh působí i nezávisle na církvi a je to právě on, kdo nás nutí překračovat hranice našich představ a tradic.

Jedním z důvodů pro život v církvi je i skutečnost, že víru je třeba stále obnovovat a pročišťovat. Když člověk o své víře s nikým nemluví, brzy se vydá po vlastní cestě a vytvoří si svou vlastní zbožnost a chápání Boha. Každý z nás má sklon přizpůsobovat si Boha vlastním představám a potřebám. Naše svědomí snadno ustoupí tomu, po čem toužíme, a ztrácí schopnost sebekritiky. Naše víra má krize a období pochybností, ale i chvíle, kdy příliš podléháme svým náladám a nadšení. Víra, o kterou se s druhými nesdílíme, nabývá buď bizarních forem, nebo se postupně ztrácí a mizí z obzoru našeho života. Proto nám Bůh dal společenství církve, které nás ve víře povzbuzuje, orientuje a nastavuje nám i kritické zrcadlo. Bůh si přál, abychom žili a věřili ve společenství církve. V církvi se člověk učí vírou žít. Víra neznámá jen pomoc od Boha přijímat, ale také se o ni sdílet a navzájem si ji předávat.

Když se v církvi čte a vykládá Písmo, má docházet k její neustálé proměně a nápravě. Dějiny křesťanství svědčí o tom, že se tak díky působení Ducha svatého skutečně děje, přestože se tomu mnozí lidé v církvi brání. K podobné proměně docházelo i v Izraeli díky působení proroků.

Existují zájmová společenství, kde se lidé pokoušejí o podobné vztahy jako v církvi. Jsou to např. různé charitativní společnosti, misijní a modlitební skupiny nebo sdružení věřících lidí stejného věku a zájmů. Je tu však podstatný rozdíl. Tato společenství nikdy nejsou pro všechny. Sdružují lidi nějakým způsobem podobné. Lidé společných zájmů a cílů. Stejného věku a sociálního postavení. Žít v církvi však znamená učit se mít srdce otevřené pro každého. Do církve patří mladí i staří. Úspěšní i neúspěšní. Idealisté i pragmatici. Lidé, kteří volí levici, i ti, co dávají přednost pravicovým stranám. Zaměstnanci i zaměstnavatelé. Nevzdělaní i intelektuálové. Sportovci i pečovatelé. Bratry a sestry v církvi si nevybíráme, ale přijímáme je jako své sourozence. Bůh si také mezi námi nevybírá ty, kteří mu víc vyhovují, ale je připraven přijmout každého, kdo přijme jeho pozvání.

Pro život v církvi je ještě jeden dobrý důvod. Když bible mluví o životě věčném a o Božím království, vždycky nám ho představuje jako veliké setkání a společenství. Budoucnost, kterou nám Bůh připravil, není nějaká „soukromá planetka“, kde si bude každý užívat štěstí sám pro sebe, ale veliká hostina, kde se lidé setkávají a navzájem sdílejí svou radost a vděčnost z Boží blízkosti. Církev není nic jiného než velmi nedokonalá předzvěst a model této očekávané budoucnosti. Život v církvi je tak přípravou na život v Božím království. Být křesťanem znamená žít s druhými, nést za ně odpovědnost, navzájem si odpouštět, pomáhat jim, modlit se za ně a být jim bratry a sestrami. Lásku a důvěru, kterou člověk poznal v určité míře ve vlastní rodině, by se měl pokusit rozšířit na větší a širší společenství, kterým je církev a sbor, k němuž patříme.

10. Stačí být pokřtěn?

Bůh, o němž svědčí bible, se dává člověku poznat prostřednictvím řeči a slov. Informace mají v lidském životě i vesmíru rozhodující význam. Ale člověk někdy potřebuje víc než slova. Chce vidět, jak se slovo plní a uskutečňuje. Touží něco prožít. Něčeho se dotknout. Aby lidé mohli Boží blízkost a pomoc prožít jako něco skutečného, vybral Bůh určité události, které nám mohou jeho lásku a věrnost zpřítomnit a zviditelnit. Ve Starém zákoně to byla například oběť. Při spálení části úrody nebo masa na oltáři přijímali věřící lidé ujištění, že jim byly odpuštěny jejich hříchy, a Bůh se jim při obětní hostině znovu zavázal věrností. Podobný význam mělo slavení svátků, při nichž se Izraelci symbolickým opakováním minulých událostí (např. jedení beránka jako vzpomínka na vyvedení z egyptského otroctví) stávali účastníky těchto dějů a připomínali si, že Boží čin pomoci, který se stal v minulosti, platí a má význam i pro ně osobně.

Na to navazují v křesťanské církvi svátosti. Jsou to události, při nichž nám obyčejné věci, jako je voda, chléb či víno, připomínají, co pro nás Bůh učinil a stále znovu činí. Svátosti jsou zviditelněním Božích slibů a závazků. Nemají v sobě nic magického. Jsou tu proto, aby člověk věděl a prožil, že se něco konkrétního a viditelného mezi ním a Bohem skutečně stalo a děje. Evangelium není všeobecná a nezávazná idea, ale pravda, o kterou se dá reálně opřít a která platí pro každého osobně a jedinečně.

V této souvislosti se v Novém zákoně mluví o křtu a Večeři Páně. Obě tyto události spolu vnitřně souvisejí a církev je nazývá svátostmi. Potvrzují nám lásku Ježíše Krista a naše vysvobození z moci hříchu a smrti. Při křtu se tak děje poprvé a jednou provždy. Při Večeři Páně jde o posilu a povzbuzení na cestě, kterou člověk při křtu nastoupil.

Křest je svátost, při níž nám Boží lásku a věrnost připomíná voda. Voda symbolizuje očištění od hříchu a nový začátek – ve smyslu překročení řeky nebo záchrany před utonutím. Křest znamená pro člověka ujištění, že byl díky Ježíši Kristu jednou provždy přijat do společenství Božího lidu. Bůh nám při křtu slibuje být věrný navěky a navždy. Toto Boží dobrodiní může člověk pouze přijmout a být za ně vděčný. Z lidské stránky je křest vyznáním naší víry a odhodláním žít podle Boží vůle a odpírat zlému. Nikdo z nás to nemůže slíbit, než s prosbou o Boží pomoc a vedení. I kdybychom se později k Bohu nehlásili a jeho lásku ignorovali, Boží závazek vyslovený při křtu platí a můžeme se k němu až do poslední chvíle svého života přiznávat.

V církvi se stále vedou diskuse, zda je vhodnější křest dětí nebo dospělých. V Novém zákoně se mluví především o křtu dospělých. Lze však předpokládat, že spolu s pánem domu bývala pokřtěna i celá jeho rodina včetně dětí. Některé církve však křest malých dětí neuznávají, protože mu chybí osobní vyznání křtěného, a nesouhlasí ani s tím, aby bylo doplněno později. Křtí proto v dětství pokřtěné, kteří přistupují do jejich sborů, znovu.

V evangelické církvi je křest dětí i dospělých rovnocenný. Záleží na každé rodině, zda rodiče dají své děti pokřtít nebo je povedou tak, aby se mohly dát pokřtít později na základě vlastního rozhodnutí. Křest malých dětí zdůrazňuje Boží milost, která naší víře vždycky předchází. Křest dospělých připomíná, že bez víry a osobního přijetí není spása možná. Proto ti, kteří byli pokřtěni v dětství na základě víry svých rodičů, jsou v církvi a rodině vedeni k tomu, aby se ke svému křtu osobně a veřejně přiznali, až budou dospělí. Tento čin se nazývá konfirmace (utvrzení) a koná se zpravidla ve věku 15 let, případně později. Konfirmace však není podmínkou života ve sboru. Ti, kdo se vírou přiznají ke svému křtu v pozdějším věku, mohou se zapojit do společenství sboru také tiše a nenápadně.

Druhou svátostí je v evangelické církvi Večeře Páně. Je to slavnost, kterou slaví pokřtěni společně se svým Pánem jako hostinu. Kristova láska a oběť se při ní stávají skutečností skrze chléb a víno. Tak jako člověk nemůže žít bez pokrmu a nápoje, nemůže žít křesťan bez Krista. Bez jeho odpuštění, pomoci, příkladu a naděje, kterou v nás vzbuzuje jeho vzkříšení. Večeře Páně se na rozdíl od křtu opakuje a člověk se jí má účastnit stále znovu. Je to jeho posila na cestě. Ujištění o Božím odpuštění a smíření. Předobraz budoucí radosti a Božího království. Večeře Páně není pro ty, kdo si myslí, že jsou lepší než druzí a nemají důvod nikoho prosit za odpuštění. Stává se však radostí a osvobozením pro ty, kteří přiznávají své chyby a vědí, že se jich sami nezbaví. Při Večeři Páně smíme prožít smíření s Bohem i mezi lidmi navzájem. K tomu nás vedou modlitby, které vysluhování Večeře Páně předcházejí.

Mezi křesťany se dlouho vedla diskuse o tom, jak si máme představit Kristovu přítomnost při Večeři Páně. Evangelická církev věří, že vzkříšený Kristus je při Večeři Páně přítomen, ale nespojuje jeho přítomnost pouze s chlebem a vínem, ale ani s žádnou jinou věcí či osobou. Jeho přítomnost si můžeme představit tak, že Ježíš je při vysluhování uprostřed nás. Jako náš hostitel, přítel a Pán.

Zatímco křest si většina církví navzájem uznává (s výjimkou baptistů, pravoslavných a některých letničních církví), možnost společného slavení Večeře Páně je zatím vzdálená. Evangelická církev zve již dnes ke stolu Páně všechny pokřtěné bez ohledu na církevní příslušnost. Chápe společné slavení stolu Páně jako znamení jednoty církve, která trvá navzdory rozdílu v učení. Římskokatolická církev chápe oddělený stůl Páně jako viditelný důsledek rozdělení církve. Možnost společného slavení očekává v budoucnosti, až dojde k jednotě víry a učení, za kterou se modlí. Proto v současné době dovoluje přijímat eucharistii (tradiční název pro Večeři Páně v římskokatolické církvi) pouze těm, kteří s ní sdílejí víru v trvalou proměnu chleba a vína v tělo a krev Páně. Protože s ní evangelické církve tuto víru plně nesdílejí, nedovoluje římskokatolická církev svým členům, aby se účastnili stolu Páně v jiných církvích. Oddělený stůl Páně je proto výzvou, abychom se za jednotu církve modlili a s pomocí Ducha svatého k ní směřovali.

11. Proč dodržovat Desatero?

Desatero nepochybně patří k tomu nejcennějšímu, co předal Izrael světu. Jsou to příkazy rozumné a pro lidské soužití potřebné. Většina lidí se shodne na tom, že by mělo být závazné pro všechny. Mají přitom na mysli především tu část, která mluví o mezilidských vztazích. Desatero však začíná naším vztahem k Bohu. Boží jedinečností a svatostí. Druhou desku Desatera, tj. přikázání jako nezabiješ, nezcizoložíš, nepokradeš a nevydáš křivé svědectví, však nelze oddělit od úcty k Bohu, který je jediný, svatý a nezávislý na všech našich představách. Bez vztahu k Bohu schází jednotlivým přikázáním jejich ukotvení a cíl. Moderní člověk tak vlastně neví, proč by měl přikázání dodržovat. Mnozí si je proto upravili a přizpůsobili. A když se nikdo nedívá a nikdo nehlídá, mnozí už neberou na tyto zásady skoro žádný ohled.

Pro křesťany je Desatero Božím darem a pozváním na cestu, o které se Bůh zaručil, že je dobrá. Slíbil, že nám jeho dodržování přinese požehnání, spokojenost a štěstí. Žít podle Desatera je pro křesťany věc důvěry, nikoli povinnosti. Věříme, že když budeme podle těchto slov žít, bude náš život lepší a svobodnější. Desatero je pro nás víc než pouhý zákon, na kterém se lidé kdysi dohodli, aby spolu mohli žít (obdoba dopravních předpisů). Je to dar, v kterém poznáváme Boží dobrotu a lásku.

Je pozoruhodné, že Desatero není napsáno v rozkazovacím, ale oznamovacím způsobu. (místo strohého „nepokradeš“ můžeme přeložit „už nemusíš (nebudeš) krást“). Má formu smlouvy, v které Bůh člověku nabízí možnost žít ve svobodě a vzájemném respektu. Z Desatera poznáváme, co všechno už dělat nemusíme, protože nám Bůh nabízí něco lepšího a trvalejšího. Je to vyhlášení svobody pro otroky, kteří byli vyvedeni ze světa, kde každý musel bojovat o svůj holý život a kde platilo právo silnějšího. Desatero nabízí cestu, na níž si lze tuto darovanou svobodu uchovat a nebrat ji druhým. Z Desatera poznáme, jaké jednání nám přináší zlé následky a zbavuje důstojnosti naše bližní. Nejsou to paragrafy zákona, o kterém se nediskutuje, ale pozvání do světa svobody a spravedlnosti, za kterou se nám Bůh zaručil. Ohleduplnost k bližnímu není v bibli zdůvodněna lidskými právy. Je garantována Bohem, pro kterého je každý člověk stejně vzácný a jedinečný. Dopustit se násilí vůči člověku znamená dopustit se násilí vůči Bohu, kterému každý z nás patří. Proto platí, že bez Boha není ani svobody a úcty k druhému člověku.

Desatero však nenaplníme tím, že ho budeme pouze dodržovat, tj. neporušíme jím stanovené hranice. Ježíš nás učí chápat je jako cestu a cíl, k němuž máme směřovat. Když je řečeno: „Nebudeš vraždit“, nejde jen o vraždu a násilné zmaření života. Jde v první řadě o úctu k životu. Jestliže život není pouhá náhoda, ale dar Boží, je třeba se podle toho k druhým i chovat. Nejen fyzické násilí, ale ani nenávisť a hněv nepatří do našeho života, protože snadno vedou k násilí a mohou být důvodem k zabití.

Pro mezní situace, jako je trest smrti, válka, sebevražda, potrat nebo euthanasie, nemá víra hotová řešení. Bible tu nedává definitivní odpovědi (např. trest smrti i válka jsou v určitých případech možné). Křesťané proto musí vždy znovu hledat, které řešení je v dané chvíli Boží vůli nejbližší, a někdy se nevyhnou ani rozhodování mezi větším či menším zlem.

Každé přikázání nabízí člověku něco dobrého. Pokusme se stručně a zjednodušeně vystihnout hlavní smysl každého z nich:

- I: Kdo věří jedinému Bohu, nemusí se nikoho jiného bát a může žít jako svobodný člověk.
- II: Kdo nelpí na svých představách o Bohu, neztratí v něho víru, i když se mu jeho představy zhroutí.
- III: Kdo dbá na to, aby mluvil o Bohu pravdivě, vytváří svět, kde lidé Boha znají a respektují.
- IV: Kdo sedmý den odpočívá, pozná, že se nemusí spoléhat jen sám na sebe, a neudře se.
- V: Kdo se postará o své stárnoucí rodiče, probouzí podobnou lásku a úctu u svých dětí.
- VI: Kdo neubližuje druhým lidem, ctí, že jejich život patří Bohu, a chrání tím i svůj vlastní život.
- VII: Kdo zůstává věrný svému partnerovi, vytváří bezpečný domov sobě i svým dětem.
- VIII: Kdo nekrade, objeví, že mu Bůh dává dostatek jiných možností.
- IX: Kdo mluví o svých bližních s láskou, najde u nich důvěru a přátelství.
- X: Kdo nezávidí, naučí se mít radost z toho, co má.

To neznamená, že dodržování Desatera se člověku vždycky jen vyplatí a má z něho bezprostřední užitek. V krátkodobé perspektivě tomu bývá často naopak. Právě to bývá důvodem, proč se lidé, kteří byli vychováni v křesťanských zásadách, ale bez důvěry k Bohu, přestávají v určitých chvílích Desaterem řídit a jednají jen s ohledem na svůj okamžitý prospěch. Křesťan však ví, že právě v takových chvílích se může opřít o víru, že Boží slovo je lepší než to, co se nám v dané chvíli zdá být výhodnější.

Garantem jednotlivých přikázání tedy není lidská zkušenost, ale Boží zaslíbení. Křesťané věří, že právě tato cesta vede k dobrému a šťastnému životu, i když se zdá být náročnější, vyžaduje často sebezapření a mnohým je k smíchu.

To však neznamená, že právě křesťané Boží přikázání dodržují lépe a častěji než druzí lidé. Mnozí „nevěřící“ nás svou poctivostí zahanbují a usvědčují z pokrytectví. Přesto je dobré, když člověk ví, kdo za pravdivost přikázání ručí. Jinak býváme daleko náchylnější k jejich porušování. Když přijde na věc, nerozhoduje, zda má někdo silnou nebo slabou vůli, ale čemu věří a kde vidí nejvyšší autoritu.

Smysl všech deseti přikázání shrnul Ježíš do věty: „Miluj Boha z celého svého srdce a svého bližního jako sebe samého. To činí a tvůj život nebude marný.“ Smyslem každého jednotlivého přikázání je láska k Bohu a našim bližním. Ale platí to i opačně. Kdo se ptá, jak má milovat Boha a své bližní, najde odpověď v každém z deseti přikázání.

12. Jak chápat zlo?

Jednou z nejtěžších otázek, která se dotýká každého člověka, je otázka lidského utrpení a nespravedlnosti. Čím větší je náš technický i vědecký pokrok, čím modernější naše medicína, tím víc vyniká naše neschopnost zabránit zlu, které doléhá na konkrétního člověka v podobě nemoci a různých katastrof. Když se někdo z našich blízkých nebo my sami staneme obětí autonehody, onemocníme rakovinou, když se nám narodí postižené dítě, když někoho zasáhne přírodní pohroma nebo nesmyslný teroristický útok, ptáme se – proč to postihlo právě nás? Jaký je v tom řád a spravedlnost? Máme to chápat jako Boží trest a přemýšlet, čím jsme si to zavinili? Je to jen zkouška, která má prověřit naši statečnost a víru? Proč ale Bůh dopouští smrt malých, sotva narozených dětí? Kdo je odpovědný za to, že lavina spadne na nic netušící lidi ve vesnici? Kdo rozhoduje o tom, kdo se z potápějící lodi zachrání a kdo utone? Je to náhoda nebo Bůh? Jak to, že Ježíš Kristus, který nás miluje, nezabrání válkám a nezbaví svět těch, kdo druhým působí jen utrpení? Kde byl Bůh, když bezbranní lidé umírali v koncentračních táborech? Podobných otázek bychom mohli klást mnoho, ale všechny míří podobným směrem. Jak můžeme věřit, že Bůh, který stvořil svět, je dobrý, když se kolem nás děje tolik zlého a nespravedlivého?

Křesťané na tyto otázky nemají jednoduchou ani jednoznačnou odpověď. Tu však nemá nikdo na světě! Křesťanství neslibuje snadné řešení těchto otázek. Je mnoho věcí, které křesťané nevědí a z bible nevyčtou. S utrpením, nespravedlností a nebezpečím, že nás může něco zlého postihnout, se musíme naučit žít. Svět, ve kterém žijeme, byl vždycky takový. A přece se díky víře v Boha můžeme zlých věcí bát méně, než kdybychom jim museli čelit sami.

Nevíme, proč Bůh stvořil svět takový, jak jej známe. Jeden den máme radost, druhý den zármutek. Díky Ježíši Kristu však víme, že nás Bůh nenechal zlu napospas. Pomáhá nám zlo odhalovat, přemáhat, snášet i obracet k dobrému. Bůh brání zlému například tím, že se k lidem obrací svým slovem a volá je k poslušnosti a zodpovědnosti. Jsou situace, kdy věříme, že nás Bůh zázračně vysvobodil z nebezpečí, ale známe i chvíle, kdy na nás zlo dolehlo v plné síle. Tehdy se naše víra chvěje v základech a pochybnosti nás svírají. Jsou to chvíle, kdy říkáme, že Bůh mlčí a neodpovídá.

Křesťané však věří, že i když Bůh zlo dopouští, zůstává stále pod jeho „kontrolou“. Apoštol nás ujišťuje, že se nám nestane nic, co bychom nemohli s Boží pomocí unést a zvládnout. To je veliká pomoc, která nám dává odvahu. Každé trápení a nesnáze smíme přijmout jako zkoušku, v které se může osvědčit a zocelit naše víra. Teprve tváří v tvář zlu a bolesti se často ukáže dobrodiní víry a Boží pomoci v plné šíři a slávě.

I když nás zlé okolnosti často udolají, naši blízcí umírají a dobré věci prohrávají, Bůh dosud neřekl poslední slovo. Lépe řečeno vyslovil ho, když vzkřísil Ježíše z mrtvých. I když se zdá, že nám Bůh v horizontu tohoto života nepomohl, neznamená to, že nás zradil a opustil. Boží pomoc přesahuje obzor našeho života. Na všechny naše otázky, úzkosti a zklamání nám Bůh nakonec odpoví a všechny naše rány uzdraví. Tato naděje nám dává sílu postavit se zlému na odpor a nespokulovat donekonečna o tom, proč k němu došlo.

Otázka, proč zlé zasáhlo právě nás nebo naše blízké, nemá většinou odpověď. Bůh nás učí ptát se v takových chvílích jinak. Co mohu udělat, abych zlo, které na nás dolehlo, zmírnil? Kde najdu sílu, abych své trápení vydržel a překonal? Všude, kde se děje lidem něco zlého, je příležitost k statečným činům solidarity a pomoci. Tam, kde je největší nouze a bída, je také největší prostor pro naši lásku a obětavost. Zlo a nespravedlnost se pro nás mohou stát výzvou, která zmobilizuje naše síly a probudí k životu naši víru i odvahu.

Bible ukazuje, že místo aby Bůh zlo jednoduše odstranil, pomáhá nám je obracet k dobrému. Zlo přitom zůstává zlem, ale je přemoženo tím, že poslouží dobré věci. To se však neděje automaticky, ale díky tomu, že lidé Pánu Bohu naslouchají a hledají jeho pomoc. Nemocný člověk může objevit cenu života a přátelství někdy lépe než ten, kdo je stále zdravý a spokojený. Kdo poznal násilí a bezmoc, bude si umět více vážit svobody a bude ji přát i druhým. Komu někdo blízký zemřel, může si snáze uvědomit povrchnost svého dosavadního života a začít žít jinak. Kdo měl těžké dětství, bude sám k sobě náročnější a cílevědomější než ti, kteří měli, nač si vzpomněli.

13. Komu jsme odpovědní?

Každý člověk ví, že dělá v životě chyby a nese za ně následky. Lišíme se pouze v tom, co všechno považujeme za chybu a do jaké míry jsme za ni ochotni převzít odpovědnost. Pro někoho je hranice dobra a zla dána pouze zákonem. Jiný ji určuje podle svého svědomí. Ale i svědomí má každý jiné. Co je pro někoho nepřijatelné, jiný považuje za normální a žádné výčitky si nedělá. Mnoho lidí je přesvědčeno, že si se svým životem mohou dělat, co sami chtějí, pokud se to přímo netýká druhých lidí. Ale pokud nežijeme na pustém ostrově, prakticky všechno, co děláme i neděláme, se nějak dotýká našich bližních.

Když mluví bible o hříchu, má na mysli dluh, který máme nejen vůči druhým lidem, ale i vůči sobě a především vůči Bohu. Jestliže je pravda, že život si nikdo z nás nedal, ale přijali jsme jej od Boha jako dar a poslání, pak také platí, že si s ním nemůžeme dělat, co chceme. Lépe řečeno, můžeme si s ním dělat, co chceme, ale právě proto neseme za své činy odpovědnost. Ze svého života budeme skládat účty. Nejen svému svědomí a svým bližním, ale i Bohu, který nám život propůjčil a světil.

Hřích není podle bible jen překročením určitých pravidel a předpisů. Hříchu se dopouští i ten, kdo se vyhne dobrému, které mohl udělat. Kdo nepomůže a neporadí. Kdo se nerozdělí a neodpustí. Život dostáváme jako příležitost, abychom v zápase se zlem a pokušením stáli na Boží straně. Kdo tento úkol nepřijímá a chce daru života užívat jen pro sebe, ocitá se na slepé cestě. Bůh se jej však pokouší opakovaně oslovit a „přesměrovat“ na dobrou cestu. Pokud však způsob

svého života nezměníme a žijeme jen sami pro sebe, míváme se svým posláním.. Náš život má budoucnost jen díky našemu vztahu k Bohu.

Hřích je v bibli chápán jako celkový postoj a směr našeho života. Je to naše snaha odpoutat se od Boha a řídit se podle svého. Všechny naše zlé činy mají společného jmenovatele. Je jím náš sklon a touha osamostatnit se od Boha a žít si podle svého. Tento postoj je všem lidem společný. Bible proto říká, že jsme v zajetí hříchu, a to od svého narození. U někoho se vzdor vůči Bohu projeví sobectvím, u jiného manželskou nevěrou, u dalšího majetkovými podvody, u jiného pomluvami či násilím. Chceme-li tyto chyby ze svého života odstranit, nepomůže, když si pouze řekneme, že nějakou konkrétní věc už nebudeme dělat. I když víme, že nám něco škodí, přesto se k tomu znovu a znovu vracíme. Většinou se vymlouváme na to, že jsme příliš slabí nebo nás někdo svedl. Ale vždycky na tom má podíl i naše vlastní rozhodnutí, za které neseme plnou odpovědnost. Nejhorší je, když lidé na své chyby rezignují a smíří se s tím, že už jiní nebudou. Náš hřích pak dostává téměř nadosobní moc a drží nás ve své moci.

Bible svědčí o Bohu, který tuto lidskou slabost zná a nabízí člověku pomoc. Nezavazuje nás však odpovědnosti. Každý z nás si ji musí přiznat a uvědomit v celém rozsahu. Teprve když se přiznáme k tomu, co jsme pokazili a promarnili, pochopíme, jak úžasná je nabídka Božího odpuštění. Zatímco sami propadáme zoufalství, že už se nedá nic změnit, Bůh nám nabízí nový začátek. Bible to přirovnává k vyrovnání dluhů. Bůh za nás učinil, co nebylo v našich silách. Oddlužil nás, abychom mohli znovu začít.

Nejcennější je, že Boží odpuštění platí již nyní - v tomto čase a světě. Místo abychom pouze doufali v nejistou milost u posledního soudu, dostáváme ji už nyní. Můžeme se z ní radovat již dnes a udělat tak ve svém životě ještě mnoho dobrého. Místo abychom se po zbytek života trápili nad svými hříchy a k ničemu se už nevzchopili, dostáváme od Boha důvěru, abychom se mohli podílet na jeho díle. Bůh nám přitom neodpouští jen jednou, ale pokaždé, když si svůj hřích přiznáme a o odpuštění jej prosíme. Křesťan tak smí žít ve znamení stálé pokory, lítosti a vděčnosti.

Boží odpuštění je milost a dar, ale současně zavazuje. Ježíš říká, že člověk, který si dal od Boha odpustit a své bližní dál soudí a obviňuje, Boží odpuštění nakonec ztratí. Někdy je ovšem těžké a takřka nemožné druhému člověku odpustit. Zvláště když nechce projevit lítost. Křesťané se nebrání světskému soudu a mohou trvat na tom, aby způsobená škoda byla uhrazena. Ale mnohé věci nejdou napravit a hlavně ukončit jinak než odpuštěním.. Kdo vytrvale odmítá odpustit, žije v zajetí minulosti. Odpuštění nás osvobozuje a otevírá před námi nové možnosti.

Bůh na sebe vzal riziko, že nám odpustil jako první, a čeká, jakou odpověď v nás jeho čin vyvolá. Spustí v nás „lavinu odpuštění“, nebo si jeho milost přivlastníme jen sami pro sebe? Právě zde platí, že kdo prožil Boží odpuštění a nezapomíná, že toto odpuštění má cenu oběti Ježíše Krista, ten bude svým bližním odpouštět snadno a rád.

Často se klade otázka, jak budou posuzováni lidé, kteří o Bohu a Ježíši Kristu nic nevěděli? Budou odsouzeni jen proto, že neměli možnost uvěřit a stát se křesťany? Bible naznačuje, že na tyto lidi se vztahuje stejná Boží milost, jakou jsme poznali v Ježíši Kristu. Budou posuzováni podle toho, jak naplnili zákon, který mají ve svém srdci. V každé kultuře a náboženství existují hodnoty velmi blízké a podobné křesťanským. Každý člověk ví, co je to soucit, nezištná láska, odpuštění, a je takových činů schopen. Kdo však neví, že právě těmto činům patří budoucnost, rozhoduje se pro takovou cestu života s daleko větší nejistotou, než ten, kdo ví, že se k této cestě Bůh v Ježíši Kristu přiznal.

14. Jak poznám, že mi bylo odpuštěno?

Mnohým připadá Boží odpuštění příliš snadné a laciné. Někteří „křesťané“ dokonce hřeší s vědomím, že jim stejně bude odpuštěno. Mnozí to oprávněně kritizují a ukazují na pokrytectví, ke kterému křesťanská víra někoho svádí. Zneužít se však dá všechno. Kdo úmyslně hřeší s vědomím, že mu Bůh musí odpustit, ten se odpuštění nikdy nedočká a sám se jej zbavuje. Pána Boha nikdo nepodvede. Podvádí jen sám sebe. Podřezává si větev, která ho mohla držet.

Na druhé straně je mnoho lidí, kteří nedovedou Božímu odpuštění uvěřit. Stále znovu se ke svým chybám vracejí a trápí se sami nad sebou. Marně hledají jistotu, že je Bůh nebude trestat a soudit. Zvláště těžké chvíle prožívají, když na ně přicházejí věci zlé a bolestné, jejichž příčinu si neumějí vysvětlit jinak než jako Boží trest.

Křesťanská víra na tuto úzkost a nejistotu ohledně Božího odpuštění odpovídá ujištěním o Kristově zástupné oběti. Jak ale může někdo trpět za druhé? Copak může smrt jednoho člověka odčinit všechny lidské hříchy? Musel opravdu Ježíš zemřít, aby nám Bůh mohl odpustit? Není snadné na tyto otázky odpovědět, ale přesto se o to chceme pokusit, protože pro mnohé je to jedna z nejméně srozumitelných částí křesťanské víry.

Evangelista Lukáš v podobenství o marnotratném synu nemluví o tom, že by za hřích mladšího syna musel někdo platit výkupné. Otec, k němuž je tu Bůh přirovnán, odpouští svému synovi z čisté lásky. Peníze, které promrhal, nežádá po nikom zpátky. Boží odpuštění je svobodným Božím rozhodnutím. Milostí, za kterou nemusí a ani nemůže Bohu nikdo nic splácet. Představa, že Bůh musel zabít svého jediného Syna jenom proto, aby nám mohl odpustit, je falešná. To by musel být krutý a nespravedlivý a současně milosrdný a laskavý, což nedává smysl.

Myšlenka zástupné oběti totiž nepopisuje, jak a proč Ježíš zemřel. Pokouší se však vysvětlit význam jeho smrti pro nás a pro naši spásu. Je nesporné, že Ježíš zemřel, protože se ho vládnoucí klika v Jeruzalémě chtěla zbavit. Evangelia svědčí o tom, že Ježíš o této hrozbě věděl a rozhodl se před ní neuhýbat. Přijal svou smrt jako součást svého poslání, ačkoli se smrti bál a na kříži prožil chvíle opuštění a prázdnoty.

Jeho smrt a především potupné ukřižování znamenaly v očích tehdejších lidí totální prohru a prokletí. Proto ten úžas a zděšení, když se k Ukřižovanému Bůh po třech dnech přiznal a vzkřísil ho z mrtvých. Jeho smrt tím dostala zcela nový význam. Už to nebyla prohra, ale vítězství. Ježíš obětoval svůj život, aby smrt mohla být na jeho těle přemožena a poražena.

Církev však uvěřila, že Ježíšova smrt má ještě hlubší smysl a význam, než jen přemožení smrti. Kristův kříž se stal trvalým svědectvím a potvrzením Božího odpuštění pro všechny hříšníky. Apoštolé to vyjádřili způsobem, který je srozumitelný na pozadí starozákonních obětí za hřích. Při nich lidé přicházeli do chrámu, aby byli ujištěni o Božím odpuštění. Byla to vlastně slavnostní hostina, při které byl krví pokropen oltář a část oběti spálena na oltáři Bohu, jiná část byla odevzdána jako podíl kněžím a část oběti sloužila jako potrava obětujících. Při zabíjení zvířete vyznával obětující svůj hřích a Bůh své odpuštění potvrdil tím, že jeho oběť přijal.

Bohatší obětovali ovci či býka, chudší třeba jen holoubě. Boží odpuštění tak bylo nabídnuto všem, ale nikdy se nedalo „koupit“. Zůstávalo vždycky výsostným Božím rozhodnutím a milostí. Člověk však potřebuje být viditelně ujištěn, že mu bylo skutečně odpuštěno, a současně si uvědomit vážnost svého provinění. Následkem lidského hříchu je v konečném důsledku smrt. Při oběti, kterou Bůh ustanovil, však místo člověka umíralo nevinné zvíře. Krev, která přitom pokropila oltář, byla chápána jako potvrzení smlouvy míru, v které Bůh lidem daroval své odpuštění a milost.

Nebyl to však člověk, který by si takto získal Boha svou obětí, jak je oběť chápána v pohanských kultech. Krev, která byla při oběti prolita, je ve Starém zákoně chápána jako podstata života, který patří výhradně Bohu. Vylitím krve na oltář tedy dával Bůh sám život zvířete náhradou za život člověka. Tento pro nás dnes již těžko pochopitelný způsob starozákonní oběti neznamenal tedy nic jiného než viditelné svědectví o Boží lásce a odpuštění, které nelze získat jinak než z Božího slitování.

Pouze v tomto smyslu lze mluvit o Kristově zástupné oběti. Byla to z lidského pohledu nespravedlivá a krutá smrt člověka, pro kterou se však Boží Syn svobodně rozhodl, aby naplnil své poslání a jednou provždy nás očistil od hříchu. Bůh Otec tuto jeho smrt přijal jako jedinečnou a navždy platnou oběť, kterou byl navždy zahlazen náš hřích. Přijal tu oběť, aby se naše odpuštění a vykoupení z hříchu stalo stejně nezpochybnitelnou skutečností jako Kristova smrt a kříž.

Bůh nám vždycky odpouští z pouhé lásky. Abychom však nikdy nezapomněli, jak vážný byl náš hřích a jak veliká je Boží láska, slouží Kristova smrt na kříži a jeho vzkříšení jako viditelné znamení a potvrzení našeho trvalého smíření s Bohem a pozvání k životu, nad nímž už hřích a smrt nemá žádnou moc. Kristova oběť na kříži nám ukazuje, jak nedozírnou hodnotu má Boží odpuštění, jak vzácná a „drahá“ je jeho milost. Toto všechno si smí člověk uvědomit a prožít právě při Večeři Páně.

15. Jak víra ovlivňuje svět?

Křesťanská víra v průběhu staletí zasáhla do běhu tohoto světa a významně jej ovlivnila. Přinejmenším tzv. „západní civilizace“ je křesťanstvím a jeho tradicemi prostoupena víc, než tušíme. Kdo chce porozumět evropské kultuře a umění, neobejde se bez znalosti křesťanských tradic. Existuje však řada oblastí, kde mezi vírou a „světem“ panuje určité napětí, které může být pro obě strany buď přínosem, nebo zdrojem konfliktů.

Jedním z nich je vztah víry a vědy. Kdysi to byla právě biblická víra, která rozvoji vědeckého myšlení do značné míry napomohla. V křesťanském prostředí mohl být svět zkoumán a měněn díky tomu, že nebyl považován za božský. Člověk byl Bohem ustanovený správce všeho stvoření, takže se nemusel přírodě klanět, ale využívat všech svých znalostí a dovedností, aby si život usnadnil a zjednodušil. Později se však církev pokoušela určovat hranice vědeckého bádání. Jednostrannému výkladu bible byla dána přednost před novými poznatky a pozorováním. Církev hájila dosavadní vědecké teorie a nedovedla si představit, že mohou být vystřídány novými, aniž by to ohrozilo víru a pravdivost biblického svědectví. V minulém století to byla naopak věda, která se často tvářila jako majitelka posledních pravd, a pro víru nebylo ve světě vědy a techniky místo.

Dnes již nestojí víra a věda proti sobě. Obě hovoří o témže světě, ale každá z jiného úhlu. Věda si uvědomuje, že s každým novým poznatkem se současně otevírá nová oblast, o které mnohé nevíme. Všechny vědecké závěry jsou pouze teorie, které musí být novými poznatky upřesňovány nebo opouštěny. Často se ukáže, že to, co jsme chápali jako neměnný zákon, platí pouze v jisté oblasti a za určitých podmínek, zatímco realita je daleko složitější. Dnešní věda zná své hranice.

Také víra se naučila vědu respektovat. Nebojí se již nových poznatků. Je přesvědčena, že pravdivé poznání skutečností nemůže být s vírou v rozporu, ale ukazuje stejným směrem jako biblické svědectví. Věda nedává odpověď na všechny otázky. I vědec se musí rozhodovat na základě vlastního svědomí a víry a nevyhne se osobní odpovědnosti. Věda shromažďuje fakta a hledá obecné zákonitosti, ale jejich původ a cíl zůstává otevřený. Křesťanská víra je jednou z odpovědí na otázku po smyslu světa a života, kterou samotná věda nevyřeší. Víra a věda si proto stále mají co říci.

Další sférou, kde se víra a svět úzce dotýkají, je oblast politiky. I zde v minulosti došlo k řadě výkyvů a turbulencí. Nejprve neměli křesťané žádné politické ambice a k šíření evangelia věděčně využívali římského míru a klidu zbraní. Později byli římským státem pronásledováni, protože odmítali ctít císaře jako boha. Od roku 313, kdy byla církev římským státem uznána, se však situace začala měnit. Křesťanství se brzy stává jediným náboženstvím římského státu. Mnozí to oslavovali jako veliké vítězství. Církev tím získala možnost vytvořit svět, v kterém by se každý musel řídit podle jejích zásad. Z pronásledovaných se v krátké době stali pronásledovatelé. Pohanské kultury a tradice byly postupně

vymýceny. Církev se zapojila do velmocenské politiky a ovlivňovala dějiny nejen zvěstováním Božího slova, ale i silou zbraní, zákonů a obratné diplomacie. Na druhé straně se stala nositelkou vzdělanosti a kultury. Aby mohla být na státu nezávislá, shromáždila značný majetek. Zneužívání moci ji v očích mnohých zdiskreditovalo a vyvolalo nápravné snahy (reformaci), při nichž byla církev kromě jiných změn majetku částečně zbavena. Církev v minulosti často bránila svobodě svědomí a chtěla mít pod kontrolou všechno, co si lidé myslí a dělají. Dnešní odpor vůči církvi a nezájem o její službu souvisí do značné míry s tím, jak se církev chovala a jednala v minulosti.

Křesťané výrazně a pozitivně ovlivnili svět (zvláště evropskou a americkou kulturu) svou úctou k životu každé lidské bytosti. Ježíšovo evangelium odmítá přímou souvislost mezi nemocí a lidskou vinou. I nemocný a postižený člověk je Bohem milován, a proto církev považuje za neodmyslitelnou součást svého působení pomoc nemocným a chudým. Zakládá nemocnice a sociální ústavy, pečuje o lepší přístup ke vzdělání, věnuje se lidem v krizových situacích. Těto službě, která má základ v Božím zájmu o každého člověka, se v evangelické církvi říká diakonie (řecky služba) a v katolické církvi charita (řecky milost). Kdysi byla veškerá zdravotní a sociální péče na bedrech církve. Postupně se však osamostatnila a z velké míry ji převzal stát a církev ji spíš doplňuje.

Dnes je podíl církve na veřejném dění daleko skromnější. O tom, jak by církev měla ovlivňovat svět, se vede mezi křesťany nikdy nekončící diskuse. Na jedné straně není možné, aby se církev uzavřela do sebe a nezajímala se o to, v jakých podmínkách lidé žijí. Evangelium člověka přímo nutí, aby se zajímal o věci veřejné a nebyl politicky lhostejný. V dobách nesvobody je úkolem církve vstoupit do politického zápasu na straně pronásledovaných.

Na druhé straně nemůže církev své představy vnucovat lidem násilím ani mocenskými prostředky. V demokratických zemích jsou proto církev a stát přísně odděleny, i když třeba křesťané tvoří většinu obyvatelstva. Je však možné, aby byli jednotliví křesťané sdružení v politické straně, která se pokouší vnášet do politiky křesťanské zásady (např. křesťanskodemokratické strany, strana lidová atd.). Jiní dávají přednost tomu, když křesťané působí v politice pouze jako jednotlivci v různých stranách na základě důvěry, kterou dostanou od voličů. Podstatné však je, že do politického zápasu nemá a nemůže vstupovat církev jako taková. Výjimka je možná pouze v okamžiku, kdyby byla ohrožena nebo znemožněna demokracie jako taková.

Důležitým úkolem církve vůči světu je misie. Jejím cílem nesmí být pouhé získávání dalších členů. Křesťané však nemohou mlčet a zatajit, co považují v životě za nejdůležitější. Předávání a šíření víry by se mělo dít co nejpřirozenějším způsobem. Nepřijatelné jsou takové akce, které využívají psychologických a marketingových poznatků. Cílem není „ulovit další duše“, ale otevřít dveře, které by jinak mohly někomu zůstat zavřené. Dáváme proto přednost každodennímu svědectví, které jako křesťané vydáváme svým životem – v rodině, v zaměstnání a na veřejnosti. To také v dlouhodobém horizontu přináší trvalé výsledky na rozdíl od krátkodobých úspěchů, které často těží jen z lidské slabosti a nevědomosti.

16. Kdo bude spasen?

Bible dává člověku naději, že jeho život neskončí smrtí. I když všichni chybujeme a ničím si nezasloužíme, aby se k nám Bůh dál hlásil, je nám dána možnost žít s Bohem navěky. Tuto naději nazývá bible spasením nebo záchranou z moci hříchu a smrti. Spasení není v lidských silách ani možnostech. Je to dar Boží lásky a milosti a člověk ho může přijmout pouze vírou a být za něj vděčný. Spasení však není jen otázka vzdálené budoucnosti. Věřící člověk, který žije s touto nadějí, vidí svůj současný život v jiné perspektivě. Na základě této darované naděje se již nyní rozhoduje a pracuje. V tomto smyslu křesťan žije svým spasením již dnes. Jeho přítomné starosti a radosti jsou jakoby osvětleny a ovlivněny tím, o čem věří, že se již stalo, a v co doufá, že přijde v budoucnu.

Boží pozvání ke spáse je tím největším darem a milostí, které se nám lidem může od Boha dostat. Otázka zní, zda se na spáse mohou podílet všichni lidé a zda bude někomu odepřena. Rozhoduje o naší spáse výhradně Bůh podle nám neznámých kritérií nebo může člověk pro svou spásu také něco sám udělat? Může někdo tuto naději ztratit nebo si můžeme být jisti, že nás o ní nic nepřipraví?

S tím souvisí otázka, jak to bude s lidmi, kteří žijí slušně a spořádaně, ale za křesťany se nepovažují nebo jsou jimi pouze formálně. Svě životní zásady blízké Desateru dodržují často daleko poctivěji než mnozí z těch, kteří sice chodí pravidelně do kostela, ale podle své víry nežijí. Kdo je potom lepší a Pánu Bohu milejší? Horlivý účastník bohoslužeb, který „hřeší“ na to, že mu bude všechno odpuštěno, nebo poctivý a zásadový člověk, který je „neznaboh“, protože si nepomáhá ani modlitbou ani chozením do kostela?

Ve víře však nejde o to, kdo je Pánu Bohu milejší!. Obecně vzato jsme všichni stejní hříšníci a dlužníci. A přece je mezi námi rozdíl. Pán Ježíš vypráví podobenství o posledním soudu, podle něhož se nás Bůh jednou nebude ptát, zda jsme chodili do kostela a četli si v bibli. Rozdělení však budeme podle toho, jak jsme se chovali ke svým bližním. Kdo jim nezištně pomáhal (krmil hladové, navštěvoval nemocné atd.), toho čeká nová budoucnost, ale kdo v životě myslel jen na sebe, toho už nečeká nic. A když se budou lidé divit, proč se nepřihlíží také k náboženským zásluhám, odpovídá Ježíš: „Co jste udělali pro toho nejposlednějšího člověka, udělali jste pro mne. A kdo takové lidi odmítal, odmítal mne.“ Toto pravidlo nezištné lásky platí pro všechny. Pro věřící i nevěřící. Pro ty, kteří bibli studovali, i pro ty, kteří ji nikdy neměli v rukou.

To by však svádělo k představě, že samotná víra v Boha a život v církvi nemohou být tak důležité. Jsou-li rozhodující činy a ne náboženské úkony a členství v církvi, zdá se být víra a modlitba zbytečná. Ale tak tomu není.

Většina lidí sice souhlasí s tím, že není správné být sobecký, že je lepší ustoupit a přiznat chybu atd. Ale chovat se podle toho je velice těžké, protože se obáváme, že se nám to nevyplatí. I když většina z nás ví, co by bylo správné, čestné a ušlechtilé, nakonec jednáme spíš sobecky. Tak, aby to pro nás bylo výhodné. Má-li člověk ustoupit a obětovat se pro druhého, musí pro to mít silný důvod. A ten nabízí právě křesťanská víra. Křesťan věří, že bude-li žít podle Kristova příkladu, dělá to nejlepší, co může, i když mu to velice často v bezprostředním horizontu přináší jen ztrátu a prohru. K tomu, aby člověk dokázal lidem nezištně pomáhat a rozdělit se s nimi, nás nejvíc motivuje Boží láska, kterou jsme poznali ve svém vlastním životě. Proto bereme vážně Boží slovo, které nám potřebné lidi ukazuje a připomíná. Důvěrný vztah k Bohu, společenství církve, modlitba, četba bible atd. – to vše tvoří ten nejhlubší důvod, proč toužíme a usilujeme být dobří a spravedliví.

Díky biblickému svědectví však víme, že nakonec nikdo z nás není dobrý a spravedlivý. Ať už se o Boha opíráme, nebo ne. Ať se modlíme, nebo nemodlíme. Ať čteme bibli pravidelně, nebo skoro vůbec. Všichni selháváme a za svůj život se musíme stydět. Naše činy nás před Bohem nezachrání ani neospravedlní. Proto je pro nás takovým vysvobozením zvěst o Boží milosti a odpuštění. Evangelium říká, že Bůh nevyžaduje splnění přísných norem a závazků, ale slitoval se nad námi v našem hříchu a zadlužení. Kdo není tak hrdý, aby tuto milost nepřijal, smí věřit, že ačkoli svým životem nevyhověl Božím požadavkům, přesto bude spasen a smí vejít na připravenou hostinu.

Tato víra člověka „vrací do hry“. To, oč dosud marně usiloval a snažil se splnit, to smí nyní konat bez obav, že něco pokazí a prohraje. Křesťan je vděčné dítě, které poznalo, že mu bylo odpuštěno, přestože svůj úkol nesplnilo. Tato vděčnost mu dává radost a jistotu lásky, i když ví, že je stále nešikovné a nadělá mnoho škody.

Kdo chce být dobrý z vlastních sil, možná leccos dokáže, ale nakonec pozná své meze. Kdo však je k nezištnému jednání veden Bohem, ví, že sice selhává, ale může se o to pokoušet stále znovu. V tom je obrovská síla Božího odpuštění. Kdo se spolehne na Boží milost, nedá se deprimovat svými neúspěchy a nepřestane usilovat o změny k lepšímu.

Spasení tedy můžeme být všichni. Křesťané i pohané. Lidé z nejrůznějších náboženství i vyložení ateisté. Bůh si výslovně přeje, aby byli spaseni všichni lidé. Kriteria jsou pro všechny stejná: poctivý život, nezištná pomoc, statečnost, věrnost, láska. Hodnoty, na kterých se většinou shodneme. Ale nakonec člověku zůstane pouze Boží ujištění, že bude přijat, i když těmto kritériím nevyhověl. Proto říkáme, že jsme spaseni z pouhé Boží milosti.

17. Co bude po smrti?

Byly doby a kultury, pro které byla otázka posmrtného života tématem číslo jedna. Pozemský život byl chápán jako pouhá příprava na život věčný a všechno tomu bylo podřízeno. Klasickým příkladem takové kultury je starověký Egypt. Je pozoruhodné, že biblická víra se o posmrtný život příliš nezajímá. Ve Starém zákoně je veškerá pozornost zaměřena na pozemský život. Bůh svou pomoc neodkládá do věčnosti. Jedná a vysvobozuje svůj lid v reálném čase. Ve Starém zákoně se spravedlnost řeší v rámci tohoto světa. To, co Bůh slíbí Abrahamovi, začne se naplňovat již v jeho životě a bude pokračovat v životě jeho potomků. Pořád však zůstáváme v horizontu nám známého světa a času.

Málokde je oslavena krása pozemského života, manželské lásky, radosti z práce, dětí a dobrého jídla jako právě ve Starém zákoně. Moudrost a pravda se nehledají ani v podsvětí, ani ve hvězdách. Tento svět je chápán jako dobrý a krásný a žádný lepší svět není. Bůh před námi nic dobrého neskrývá. To nejlepší nám dává v průběhu těchto dní a na této zemi. Náhradou za ztracený ráj je život v zaslíbené zemi a Boží zákon, který umožňuje žít v pokoji a důvěře s Bohem i lidmi.

Smrt je ve Starém zákoně považována za přirozenou součást života. Jen živi mohou chválit Boha. Mrtví mlčí a není dovoleno s nimi komunikovat. Nejsou však zapomenuti. Bůh si je připomíná, když jedná s jejich syny a dcerami. O posmrtném životě jako takovém se nespekuluje. Mrtví jsou však skryti v Boží věčnosti. Bůh si je pamatuje a zůstává jim věrný. To, co se stalo mezi nimi a Bohem, stále platí a trvá. Věčnost je pouze v Bohu. Všechno ostatní pomijí a odchází.

Možnost vzkříšení je v rámci Starého zákona pouze naznačena. Mojžíš nemá hrob, Enoch a Eliáš odcházejí po smrti přímo k Bohu. Myšlenka všeobecného vzkříšení z mrtvých se však v Izraeli objevuje teprve později a nesdíleli ji všichni židé. Vycházela z přesvědčení, že na konci časů Bůh ještě jednou povolá každého člověka a vynese nad ním spravedlivý soud.

První křesťané se k této naději přiznali, když poznali, že Ježíš, který zemřel, se s nimi dál setkává jako živý. Působil skrze jejich svědectví stejně mocně, jako když s nimi chodil po Galileji. Křesťané nespekulovali, co bude po smrti, ale uvěřili, že smrt byla přemožena. Uvěřili, že všichni, kteří se k Ježíši svým životem přiznají, budou jednou vzkříšeni k novému životu podobně jako Ježíš. Nejprve se domnívali, že čas této všeobecné proměny přijde velice brzy - ještě během jejich života. Později poznali, že Bůh má větší plány než pouze jejich spásu. Uvěřili, že Bůh chce slovy evangelia zachránit co nejvíce lidí.

Když apoštol Pavel ve vězení přemýšlel o své smrti, toužil na jedné straně být už navždy s Bohem, ale nakonec se přiklonil k možnosti posloužit ještě druhým. Vidí před sebou další úkol a práci. Křesťan proto nemá důvod předčasně utíkat z tohoto světa. Dokud může žít, je jeho místo na této zemi a mezi lidmi. Nic lepšího a důležitějšího než tento svět pro nás Bůh v tuto chvíli nemá.

Lidsky viděno: když zemřeme, nic z nás nezůstává. Náš život je nedělitelný, umírá naše tělo i duše. Jediný, kdo zůstává, je živý Bůh. Náš život je skryt v jeho srdci – v tom je jediná naše naděje. Jak budeme vypadat, až nás Bůh jednou vzkřísí a přivede do svého království, ponechává víra jako tajemství. Nechce si to představovat ani popisovat. Víme jen to, že nás nečeká věčná samota, ale živé společenství. S Bohem i lidmi. S těmi, které jsme měli rádi, i s těmi, kteří nám ublížili. Boží odpuštění však usmíří všechny křivdy, které nás nyní rozdělují.

V Novém zákoně existují dvě představy o věčném životě. Podle apoštola Pavla je vzkříšení věcí budoucnosti. Teprve až Bůh ukončí běh tohoto světa, mrtví vstanou a ti, které poslední den zastihne uprostřed života, se k nim připojí. Podle představy autora knihy Zjevení lidé, kteří byli Bohu věrní, jsou vzkříšeni bezprostředně po své smrti a již nyní žijí v Boží blízkosti. Obě představy však nemusí být v rozporu. To, co se podle lidského pohledu děje v čase a naplňuje postupně, u Boha se již stalo a platí navěky.

Pozoruhodná myšlenka se objevuje v některých Ježíšových podobenstvích. Podle nich je Boží království již nyní v zárodku (v semínku) přítomno v tomto světě. Všude tam, kde spolu žijeme v radosti z evangelia a sdílíme se o jeho dary, Boží království je již nyní mezi námi. Smrt už byla přemožena a Kristus sedí na pravici Boží. Ale současně se ještě děje mnoho věcí, které Boží vůli odporují. Lidé dál trpí a umírají. Zlo se šíří a ničí mnoho dobrého. Křesťané však věří, že Boží království již začalo, působí mezi námi a jeho definitivní příchod je nezadržitelný. Nevíme, kdy ten čas nastane, nemůžeme ho ani nijak urychlit, ale již dnes můžeme z této budoucnosti žít.

Mezi řadou lidí je dnes rozšířená představa tzv. reinkarnace. Podle ní člověk žije více životů po sobě. Tím by se snadno vysvětlilo, proč někteří lidé trpí, ačkoli si to ničím nezasloužili. Má to být odplata za jejich hříchy z minulých životů. Následkům svých činů bychom neunikli ani po smrti. Tato myšlenka pochází z Indie, ale křesťanům je cizí. V biblickém pohledu je každý člověk jedinečným Božím dílem a náš život se neopakuje. Život není nekonečný koloběh, ale v čase ohraničená příležitost, která se již nikdy nebude opakovat. To vede křesťany k aktivnímu a odpovědnému životu, místo aby spoléhali na to, že budou mít po smrti čas své chyby napravit, a současně k jistotě, že za své hříchy nebudeme donekonečna trpět, ale že nám jsou skutečně a trvale odpuštěny. Biblická víra nezná žádné další životy. Pokud člověk svou příležitost nevyužije, druhou už nemá. Právě proto je tento čas tak vzácný a jedinečný. Již dnes se s konečnou platností rozhoduje o tom, zda náš život bude pokračovat, nebo navždy skončí. O naší budoucnosti však nerozhoduje žádný přírodní zákon, ani osudové určení, ani nějaká instituce nebo něčí přimluvy, ale výhradně a jedinečně milosrdný Bůh, který se s námi potkal v Ježíši Kristu.

18. Proč není pouze jedna církev ?

V rámci křesťanství postupně vykrytalizovaly tři samostatné tradice: římsko-katolická, východní (pravoslavná) a evangelická (protestantská). Všechny představují základní a rovnocenné modely křesťanského života, které se v průběhu dějin vytvořily. V základních věcech se shodují, protože vycházejí ze stejných kořenů biblického svědectví o Ježíši Kristu. V některých dílčích důrazech se však liší, protože různě rozvíjejí mnohotvárné svědectví prvotní církve. Východní církve jsou na západní církvi nezávislé od roku 1054. Dělicí čára mezi římskými katolíky a evangelíky vznikla v 16. století během tzv. reformace, kdy snaha o nápravu církve vedla nejen k potřebným změnám, ale způsobila také její rozdělení. Mnohé dřívější odlišnosti jsou však dnes již odstraněny a mnohé hořkosti uzdraveny.

Vzhledem k tomu, že většinu křesťanů v naší zemi tvoří římská katolická, jsou evangelíci jako menšina často vnímáni pouze ve své odlišnosti. Ve skutečnosti tvoří svébytný útvar, který samostatně rozvíjí apoštolské svědectví a vytváří i vlastní kulturní tradice. Ty jsou patrné zejména v severských zemích, kde tvoří protestanti většinu obyvatelstva. Podobně je tomu s pravoslávím, které je většinové v řadě zemí na východě. Pokusíme se zde stručně a zjednodušeně naznačit, z čeho pramení základní rozdíly mezi evangelickým a římskokatolickým pojetím církve a zbožnosti.

Evangelická zbožnost buduje víru více na osobním vztahu k Bohu než na příslušnosti k církvi. Každý věřící je před Bohem zodpovědný sám za sebe. Nemůže se odvolávat na poslušnost církvi, ale pouze na Boží slovo dosvědčené Písmem. Vzniká tak sice nebezpečí, že si bude každý vykládat Písmo po svém, ale o tom, který výklad je správný, rozhoduje v evangelické církvi celé společenství církve. Římskokatolická církev se ve výkladu víry opírá o to, co učí biskupové v čele s papežem. Církev tak slouží ve větší míře jako prostředník mezi člověkem a Bohem. Prostřednictvím sedmi svátostí zprostředkovává lidem Boží dary a vede je k životu podle Boží vůle.

Dalším rozdílem je autorita bible. Pro evangelíky je to jediný a postačující základ jejich víry. Co není v bibli výslovně ustanoveno, nepovažuje evangelická církev za podstatné a mnohé z toho, co se v průběhu staletí v křesťanství objevilo, odmítá. K některým tradicím se však postupně vrací (církvní rok, bohatší liturgie, obrazy v kostele, společný život křesťanů v komunitě atd.). Katolická církev se také opírá o bibli, ale za stejně závaznou považuje i starou církvní tradici, která v bibli výslovně obsažena není. Patří sem například modlitby ke svatým, podíl Panny Marie na naší spáse, pravomoc římského biskupa nad celou církví, způsob přítomnosti Ježíše Krista při večeři Páně, vznik ostatních svátostí atd. Napětí vzniká také tam, kde římskokatolická církev obsah víry dále rozvíjí a nově formuluje dogmata, která považuje za nedílnou součást křesťanské víry (např. nanebevzetí Panny Marie).

Řada rozdílů je i v oblasti etické. V evangelických církvích je každá situace vnímána jako jedinečná a člověk se musí rozhodovat podle svého svědomí. Evangelické církve většinou nestanoví přesně daná pravidla chování, ale vydávají obecná doporučení na základě studia Písma a současných odborných poznatků, v kterých nabízí svým členům vodítko pro jejich rozhodování. Katolická morálka vychází více z pevně daných etických norem, které jsou konkrétně rozpracovány v tzv. církvním právu, které stanoví, jaké jednání je přípustné a co je považováno za hříchy.

Dalším rozdílem je pojetí církve. V evangelické tradici působí Duch svatý „zdola“. Církev vzniká a žije tam, kde se věřící lidé shromáždí a společně žijí ze zvěsti evangelia. Ze svého středu si pak volí kazatele, kteří jsou ke službě zvěstování slova a vysluhování svátostí církví ustanoveni (ordinováni). O zásadních věcech evangelíci rozhodují ve shromáždění zástupců volených z jednotlivých sborů. Ti slibují, že se ve svém hlasování budou řídit svým svědomím a poznáním Boží vůle. V římskokatolické tradici působí Duch svatý „shora“ od Krista k apoštolům a jejich nástupcům – biskupům. Ti jsou zárukou pravosti církve. Pro římsko-katolickou církev je důležité přesvědčení, že víra se předává a církev existuje v nepřetržitém řetězu od apoštolů přes první biskupy až k dnešním biskupům (tzv. apoštolská posloupnost).

Evangelické církve tvoří jednotnou organizaci jako církev římskokatolická. V katolické zbožnosti sice existují také různé směry a tradice, ale všechny spojuje autorita biskupů a papeže. Evangelické církve nedokázaly podobnou jednotu udržet a rozdělily se v průběhu staletí na mnoho směrů a samostatných církví. Z evangelických církví se např. vydělily tzv. evangelikální církve, které kladou větší důraz na misi a osobní obrácení (zbožnost) každého křesťana. Letniční církve více zdůrazňují dary Ducha svatého. Rozdělení církve je možno chápat z části jako důsledek lidského hříchu, ale současně přináší i pozitivní prvky. Žádná církev nemá „monopol“ na podobu víry a mohou se tak vedle sebe uplatnit různé důrazy, formy a bohatost života vyrůstajícího z evangelia. Různá teologická pojetí a způsoby zbožnosti se nemusí vylučovat, ale navzájem doplňovat a obohacovat. Jednotu církve, kterou si Ježíš přál, není třeba hledat v její uniformitě a organizačním sjednocení, ale spíše ve vzájemném uznání a společném slavení svátostí. Úsilí o jednotu církve je cílem tzv. ekumenického hnutí (od slova oikumené = veškerý obydlený svět).

Mezi evangelickou a katolickou církví se dnes v mnoha oblastech se rozvíjí plodná a nadějná spolupráce. Zejména v armádě, vězeňství, sociální oblasti, ve sdělovacích prostředcích, ale i v biblických vědách. V ekumenických rozhovorech však někdy činí problém oficiální stanovisko římskokatolické církve, která chápe sebe samu jako jedinou právoplatnou pokračovatelku Kristovy církve. Podobně vidí samy sebe i církve východní – pravoslavné. Ostatní křesťané jsou pro ně odloučeným společenstvím, kterému není v plném slova smyslu přiznán statut církve. Budoucí jednotu je chápána jako obnova plného společenství všech křesťanů v jedné katolické – všeobecné církvi.

Evangelíci chápou svou církev jako součást jediné Kristovy církve, kterou nelze viditelně ohraničit a ke které patří všichni, kteří upřímně vyznávají Ježíše Krista. I když dáváme přednost evangelickému způsobu zbožnosti a podobě církve, nečiníme si nárok na výlučnost. Stejný podíl na naději Božího království přiznáváme i ostatním církvím, pokud se hlásí ke Kristu, k Písmu a nejstarším křesťanským vyznáním. Cíl budoucí jednoty nevidíme ve splynutí církví ani v návratu do církve římské, ale ve spolupráci, důvěře a vzájemném obohacení z těch tradic, které mají oporu v Písmu. Za jeden z prvních kroků k této jednotě je možno pokládat vzájemné uznání křtu a v budoucnu společné slavení stolu Páně.

19. Co nabízí život ve sboru?

Pro Českobratrskou církev evangelickou je charakteristické, jak značnou šíří názorů a pohledů připouští. Je to dáno především tím, že se opírá o bibli, která je sama dialogem mezi různými pohledy a důrazy. Evangelická církev se současně hlásí ke čtyřem reformačním vyznáním, která mají sice mnoho společného, ale přinášejí i odlišné formulace a pohledy. To vše se v rámci evangelické církve většinou snáší a doplňuje. Některé sbory mají více ráz reformované zbožnosti (směr, který se hlásí ke Kalvínovi), jiné luterské (směr, který se hlásí k Lutherovi a augspurskému vyznání). Mnoho prvků jsme přejali z pietismu (důraz na osobní, niternou zbožnost). Setkáme se tu i s prvky liberalismu (svobodný, na církevních dogmatech nezávislý způsob víry). Někde nechybějí projevy letniční zbožnosti (důraz na dary Ducha svatého). Pokud některý z těchto vlivů není příliš silný a konfrontační, je přijímán jako obohacení a příležitost k dialogu a spolupráci. Navzájem se oslovujeme bratři a sestry.

Základem života církve je farní sbor. Tvoří ho všichni evangelíci, kteří žijí v určité oblasti. Celé území naší republiky je pokryto sítí větších či menších farních sborů a každý, kdo byl v evangelické církvi pokřtěn nebo do ní vstoupil, je považován za člena toho sboru, v jehož obvodu bydlí. Členství v naší církvi je otevřené všem, kteří o ně stojí. Jediným kritériem je víra v Ježíše Krista. Je přitom možné být členem evangelického sboru a současně zůstat v církvi, v které člověk vyrostl. Za své členy považujeme i ty, kteří se k církvi po léta nehlásí, ale vědomě z ní nevystoupili.

Život farního sboru řídí staršovstvo, které tvoří bratři a sestry, kteří byli tímto úkolem pověřeni volbou při shromáždění celého sboru. Každý sbor si povolává svého kazatele, což mohou být muži nebo ženy, kteří mají potřebné teologické vzdělání a jsou ochotni se tomuto povolání věnovat jako svému zaměstnání. Církev je službou Slova a svátostí pověřen při tzv. ordinaci, kterou dává těmto lidem osvědčení, že tuto službu konají z pověření celé církve. Za svou práci pobírají kazatelé mzdu, kterou v současné době poskytuje z větší části stát. Své kazatele nazýváme faráři (pracují na sboru samostatně) nebo jáhny (pomocní kazatelé). Kazatelskou službu mohou příležitostně vykonávat i laici, tj. členové církve, u kterých církev poznala, že mají k této službě obdarování a schopnosti. Pokud takovou službu konají pravidelně, jsou k této službě církví ordinováni (ustanoveni) podobně jako kazatelé.

Středem života sboru jsou nedělní bohoslužby, při nichž se scházíme, abychom se společně setkali s Bohem. Bůh nás při nich navštěvuje ve svém slovu a při vysluhování svátostí. Účast na bohoslužbách nechápeme jako svou náboženskou povinnost, ale jako Boží pozvání, abychom obnovili a upevnili svůj vztah k Bohu a načerpali novou sílu ke každodennímu životu. Základem bohoslužeb je výklad bible, kterému tradičně říkáme kázání. Je to pokus nalézt v biblickém svědectví Boží slovo do dnešní doby a situace. Při přípravě kázání jsou využívány současné metody výkladu literárních textů. Příprava kázání je na jedné straně závislá na poctivosti kazatelské práce, její konečný

výsledek je však věci Ducha svatého. Jedině on může použít nedokonalá lidská slova k svému dílu a otevřít nejen ústa kazatele, ale i srdce posluchačů, aby ze shromáždění odcházeli proměněni Boží přítomností. Účastníci shromáždění se na bohoslužbách aktivně podílejí například čtením Písma, zpěvem a osobními modlitbami. Svůj vztah k evangeliu a církvi potvrzujeme také finanční obětavostí. Kromě toho sbor připravuje během týdne řadu různých shromáždění a setkání pro různé věkové a zájmové skupiny (např. biblické hodiny, konfirmační příprava atd.). Záleží na domluvě a nápaditosti účastníků, jak taková setkání vypadají a jaký mají program (setkání mládeže, klub maminek, seniorů atd.).

Každý farní sbor samostatně hospodaří a stará se o svůj majetek. Má zpravidla svůj kostel či modlitebnu, faru nebo sborový dům. Jejich umělecká výzdoba je možná, ale neměla by bránit soustředění na zvěst evangelia. Každý člen sboru má povinnost přispívat na hmotné potřeby sboru finančními dary a podle možnosti i dobrovolnou prací podle svých schopností. Řadu práce konají v církvi dobrovolníci. Pouze na odborné a dlouhodobé úkoly zaměstnává církev vlastní pracovníky. Každý sbor má také odpovědnost za své okolí a snaží se vhodným způsobem zapojit do veřejného dění. Sociální práci na odborné úrovni koná církev prostřednictvím středisek Diakonie. Diakonie tvoří součást církve a bez ní je služba církve neúplná.

Vše, co může sbor řešit na místní úrovni, spadá do kompetence staršovstva nebo sborového shromáždění. Pouze to, co se současně týká více sborů nebo celé církve, řeší volené orgány – jako jsou konventy, synody, seniorátní výbory a synodní rada. Pro větší přehlednost je církev rozdělena na 14 seniorátů. V rámci seniorátu se řeší praktická spolupráce sousedních sborů. Každý sbor volí své zástupce na seniorátní konvent, který pak ze svého středu volí seniora (kazatel některého sboru) a seniorátního kurátora (presbyter některého sboru), kteří pak po určité období seniorát řídí a navenek zastupují. Podobně je řízena celá církev. Z každého seniorátu jsou zvoleni poslanci. Ti společně tvoří synod, který rozhoduje o nejdůležitějších otázkách, které se týkají celé církve. Synod pak volí synodní radu, v jejímž čele stojí synodní senior (kazatel) a synodní kurátor (presbyter), kteří zastupují evangelickou církev navenek a zabývají se úkoly, za které je církev odpovědná jako celek: např. služba v armádě, ve věznicích, práce ve sdělovacích prostředcích atd.

Českokobratrská církev evangelická (ČCE) působí od prosince 1918, kdy brzy po vzniku Československé republiky došlo ke sloučení českých sborů církve reformované a luterské. Většina těchto sborů vznikla po vydání tolerančního patentu roku 1781, kdy bylo dovoleno těm, kteří zůstali věrni víře svých předků, aby se přihlásili ke své víře. ČCE se tak vědomě hlásí k dědictví české reformace, která je spojena se jmény Mistra Jana Husa a Jana Amose Komenského a byla násilně přerušena v roce 1620. Jako znak naší církve se používá kalich s otevřenou biblí.

Naše církev působí především na území České republiky, ale pečuje také o několik českých sborů v zahraničí (Rumunsko, Ukrajina, Srbsko, Chorvatsko). Má velmi blízké vztahy s řadou církví v zahraničí, ať už jsou to církve reformované nebo luterské. ČCE je členkou světové rady církví a podílí se na práci Ekumenické rady církví v ČR.

20. V čem jsou křesťané jiní?

Ke konci našeho přemýšlení si položíme jednoduchou otázku. V čem se liší život lidí věřících a nevěřících, pokud nemyslíme na vyloženě náboženské projevy, jako je modlitba a návštěva kostela? Jak vypadá každodenní život věřícího člověka? Být křesťanem neznamena, že se automaticky staneme lepšími a statečnějšími než ostatní lidé. Lidé, kteří se k žádné církvi nehlásí, nás často v mnohém zahanbují. Před Bohem však nejde o to, kdo je lepší, ale o to, aby člověk co nejlépe zvládl situaci a úkol, před kterým právě stojí. Proto je tak důležité, když víme, kde hledat sílu a pomoc, která přesahuje všechny lidské možnosti. Tomu, kdo ví, že je tu zdroj síly, o který se lze s důvěrou opřít, se otevírá příležitost prožít krásnější a hlubší život, než kdyby byl na všechno sám.

Čím je však každodenní život křesťana odlišný a neobvyklý? Hned na začátku je třeba říci, že neexistuje jednotný vzor ani návod, kterým by se věřící lidé museli řídit. Na křesťanské víře je krásné, jak bohaté a různorodé jsou možnosti jejího praktického naplňování. Můžeme se tu pokusit pouze o velmi zjednodušený pohled, jak může život z víry vypadat a co bývá jeho cílem.

Především je to život, který vychází z vděčnosti. Všechno, co máme a čeho se dotýkáme, všechno, z čeho máme radost a co nám přináší uspokojení, považujeme za nezasloužený dar a milost. Takový přístup pomáhá proti rozmrzelosti, zklamání a únavě, když se nám nedaří nebo něco ztrácíme. I když je člověku sebehůř, vždycky má jako křesťan být zač vděčný. Proto děkujeme za naději, za Boží blízkost a lásku, za každý nový den, za pokrm, za zdraví, za přátele. Když nám něco chybí, učíme se objeovat, co dobrého nám zbývá. Když na nás dolehne něco zlého, hledáme možnost, jak s Boží pomocí obrátit zlé věci k dobrému a vytěžit z nich příležitost k něčemu, co má smysl a cenu.

Křesťanská víra znamená aktivní přístup k životu. Boží vůle není nic hotového ani osudového. Je to výzva, kterou je třeba naplnit a uskutečnit. Křesťané se přitom snaží řídit Božím slovem. To však neznamena plnit pouze hotové úkoly a mít život dopředu naplánovaný. Víra nám dává svobodu vybrat si z mnoha rovnocenných možností. V každé situaci, do které se dostaneme, máme příležitost jednat tak, aby se to Bohu líbilo. Křesťan není závislý na tom, zda ho lidé chválí a zda si jeho úsilí všimnou. Svůj život žijeme pro toho, kdo nám život svěřil a komu budeme skládat účty. Každou práci, ať ji děláme za peníze nebo z čisté lásky, smíme a máme dělat s vědomím, že ji děláme Pánu.

Víra v Boha osvobozuje od mnoha zbytečných starostí, které si děláme. Snad každý člověk chce něco dokázat. Nežít zbytečně. Dosažení tohoto cíle odčerpává většinu našich sil a myšlenek, a přesto většina lidí bývá ke konci svého života zklamaná, protože neví, zda dosáhli toho, čeho dosáhnout mohli. Víra v Ježíše Krista nás této nejistoty zbavuje. Bůh vzal náš život a jeho budoucnost do vlastních rukou. Oč jsme marně usilovali sami, on nám dává darem. Naše budoucnost stojí na Kristu. To neznamena, že nám může být všechno jedno. Právě naopak. Jsme-li sami zachráněni, tím

větší máme starost o druhé a snažíme se jim pomoci. Kdo nemusí myslet sám na sebe, je svobodnější a může pro druhé udělat víc než ten, kdo jim slouží pouze proto, aby si tím sám něco zasloužil. Víra nás tedy osvobozuje od starostí o sebe sama a umožňuje nám víc myslet na druhé.

Víra v Ježíše Krista je současně zdrojem radosti a životního optimismu. Radost ze života mohou mít samozřejmě i lidé nevěřící. Bývá to však radost závislá na jejich subjektivní situaci a pocitech. Je to radost, která je nejistá a proměnlivá. I křesťan má pochopitelně radost z toho, když se mu něco podaří, a mrzí ho, když se něco pokazí. Ale dovede se radovat i z jiných, hlubších důvodů. Má radost z toho, co od Boha dostává v Ježíši Kristu. Tato radost je trvalá a nezávislá na tom, co se děje s námi a kolem nás.

Víra nás vede k pokoře a tichosti. Nejsou to vlastnosti, které má křesťan v sobě automaticky. Musí se jim celý život učit a prosit o ně. Pokorou dnes člověk v lidských očích mnoho nezíská. A přece právě tichost přináší do světa mnoho dobrého. Většina lidí se přirozeně dere dopředu a snaží se druhé lidi čestnými i nečestnými způsoby předběhnout. Tak si děláme nepřátele a působíme zklamání sobě i druhým. Křesťan se však může spolehnout na to, že život není boj ani závod. Bůh o každém z nás ví. I kdybychom všechno prohráli a všichni ostatní nás předběhli, neznamená to, že jsme vyřizeni. Bůh si nevsímá pouze úspěšných a prvních, ale stejně vzácní jsou pro něho ti, kdo jsou poslední, ať už proto, že byli slabší, nebo proto, že dovedli ustoupit a s druhými se rozdělit. Kdo tomu věří, nemusí žít ve stresu z toho, co nedokázal.

Víra nám pomáhá držet životní směr. Sebelepší pravidla nemohou popsat a vyřešit všechny případy. Víra se však neřídí jen podle pravidel, ale snaží se dát životu trvalý cíl. A tím je láska a úcta ke každé živé bytosti, stejně jako respekt ke všemu, co nám Bůh svěřil. K tomuto horizontu mají směřovat všechna naše rozhodnutí a činy. Proto se nedají dopředu stanovit pevné hranice správného chování. Láska je všechny překračuje. Každá situace je jiná a v něčem odlišná.

Křesťanská víra je také spojena s ochotou snášet utrpení. Kristův kříž je nám znamením, že i v neúspěchu a nesnázích můžeme jít po správné cestě a Bůh nás neopouští. Boží přítomnost a láska neznamená automaticky úspěch a štěstí. I v kříži, ano někdy právě a teprve v kříži je nám Bůh blíž než ve chvílích, kdy se nám všechno daří.

Pozvání na cestu

Každý z nás je jiný a žije svůj vlastní životní příběh. S Boží přítomností se každý z nás potká za jiných okolností a situací. Někdo na vrcholu svých sil, jiný během těžké krize. Někdo prožije setkání s Bohem v nočním tichu a samotě, jiný uprostřed věřícího společenství. Někdo po dlouhém hledání, jiný zcela nečekaně a neplánovaně. Naše cesta k Bohu a víře je vždycky jedinečná a originální.

Může však člověk pro to, aby uvěřil, také něco sám udělat? Nebo nám nezbyvá než čekat, až víra přijde sama? Víra v Boha je vždycky dar, ale i člověk může směrem k Pánu Bohu udělat několik vstřícných kroků.

Především by si člověk neměl představovat, že křesťanská víra je stav naprostého a pevného přesvědčení, které se dá nazvat jistotou. Mnozí lidé, kteří se přišli podívat do kostela na bohoslužby, získali dojem, že lidem kolem nich musí být všechno jasné, o ničem nepochybují a všemu, co slyší, neochvějně věří. Tak tomu ale není. I po mnoha letech je křesťan stále na začátku a klade si řadu nepřijemných otázek. Kdyby si je nekladl, nebyla by to již víra, ale fanatismus.

Víra je právě proto vírou, že si připouští také pochybnost a nejistotu. Víra se z pochybností a otázek rodí. Křesťanská víra není setrvalý stav mysli, kdy člověk o ničem nepochybuje a jde neochvějně za svým cílem. Svým způsobem musíme každý den uvěřit znovu. Můžeme se přitom sice opřít o předchozí zkušenosti, ale v každé situaci je důvěra v Boha něčím novým, nesamozřejmým a nevyzkoušeným. Bůh sám je jistota sama. Ale v nás je mnoho nejistoty a slabosti, kterou nesmíme skrývat.

Stává se, že někdo o víře vážně uvažuje, ale čeká na nějaký impuls. Někdo by rád prožil zázrak. Jiný čeká, že ho někdo přesvědčí. Mnoho lidí si předem stanovilo podmínky, za jakých by byli ochotni uvěřit. Ale tudy cesta k víře většinou nevede. Má-li člověk o víře vlastní utkvělou představu, může na splnění svých představ čekat třeba celý život. Do příběhu víry je však možné vstoupit potichu a pokorně.

Někomu může pomoci, když udělá nejprve jeden samostatný krok a pak se znovu rozhodne, zda půjde po této cestě dál. Každý z nás se například může na začátku obrátit k Bohu v osobní modlitbě. Není to tak těžké, jak se na první pohled zdá. Stačí přemoci „jen“ svou hrdost a poprosit ráno několika slovy o Boží pomoc během dne a spolehnout se na to, že nás Bůh slyší. Večer pak můžeme poděkovat za to, že jsme nebyli na všechno sami. Přitom si uvědomíme, co všechno jsme toho dne přijali jako dar, a přiznáme si také to, co jsme pokazili. Často člověk Boží pomoc ve svém životě nevidí, přestože je jí obklopen doslova ze všech stran.

Pro jiného začne cesta víry, když si čte bibli nebo naslouchá jejímu výkladu a pozná, že ty příběhy mluví do jeho vlastní situace. Vyprávění o Petrovi, jak jde po vodě za Ježíšem, se nám může stát výzvou, abychom se i my ve víře odvážili, čeho se bojíme. Příběh o Abrahamovi, který na Boží pozvání vše opustil a našel nový domov v zemi zaslíbené, se pro nás může stát důvodem, abychom i my něco uzavřeli a dali se pozvat na cestu, která je zajištěna pouze Božím slibem a věrností. Když k nám Bůh mluví, nezní jeho hlas z oblak, ale v našem svědomí. I když jsou to jen lidská a někdy dokonce naše vlastní slova, poznáme, že nejsou z nás. Ten hlas ve svědomí však bývá tichý a snadno jej něco přehluší.

Někoho povzbudí k víře neobvyklá událost, která změní jeho život. Takové události se však většinou neopakují a slouží jako pozvání a vstupní brána, která nám pomůže vejít do světa víry. Důležité je jít po této cestě dál. Jsou totiž lidé, kteří ve slabé chvíli slíbí Pánu Bohu věrnost, ale sotva jim otřne, už na to zapomenou. Myslí si, že jejich modlitby byly jen projevem jejich dočasné slabosti a strachu, a stydí se k nim přiznat. Ale co když teprve tehdy, když si nevíme rady, poznáme, jak na tom opravdu jsme? Kritická chvíle může člověku otevřít oči, aby se spatřil nezkresleně a přestal si stále na něco hrát.

Křesťanská víra není účelová. Možná na začátku od víry něco konkrétního čekáme. Víra nám může v určité chvíli velice pomoci. Ale nakonec člověk Pánu Bohu nevěří proto, aby z toho něco měl, ale protože má Pána Boha rád. Víra pro něj znamená věrnost, která nevyžaduje zázraky. Koho se jednou dotkl živý Bůh, nemůže na to zapomenout. Může se té vzpomínce bránit, může před Božím nárokem a láskou utíkat, ale cestu k víře má vždycky otevřenou. Bůh na něj čeká.

Doprovodný text komise

Českokobratrská církev evangelická, stručně zvaná Evangelická církev, vyznává víru v Boha Otce, Syna a Ducha svatého. Tato víra ji spojuje s křesťany všech vyznání a všech dob.

Vyjadřuje svou naději, že spolu s ostatními křesťany má účast na jedné obecné Kristově církvi, díle Ducha svatého.

Evangelická církev se hlásí do společenství reformačních církví obnovených a stále se obnovujících Božím slovem. Navazuje na tradice České reformace, na to dobré z husitského hnutí, církev podobojí i Jednotu bratrskou, na církve evangelické augsburského i helvetského vyznání, povolené v našich zemích tolerančním patentem v roce 1781 a sloučené svobodným rozhodnutím zástupců všech sborů na generálním sněmu roku 1918 v církev jedinou, která přijala jméno Českokobratrská církev evangelická.

V poslušnosti a svobodě víry se Evangelická církev učí a žije ze starokřesťanských vyznání víry Apoštolského, Nicejskokařihradského a tzv. Athanasiova, i z konfesí reformačních, čtyř článků pražských, vyznání Jednoty českých bratří podle vydání J.A.Komenského z roku 1662, Českého vyznání, vyznání Augsburgského a Druhého vyznání helvetského.

Svou touhu po obnovení viditelné jednoty Kristovy církve vyjadřuje v přímělných modlitbách a v účasti na ekumenických snahách. Přihlíží k výsledkům ekumenických rozhovorů, zvláště k dokumentu Komise pro víru a řád o křtu, večeři Páně a ordinaci a k Leuenberské konkordii, pod kterou připojila svůj podpis. Vědomí všeobecnosti Kristovy církve vyjadřuje Evangelická církev svým členstvím ve Světovém svazu reformovaných církví a ve Světovém luterském svazu.

Za jediné pravidlo víry a života uznává Boží slovo dosvědčené v Písmech Starého a Nového zákona, jejichž středem je Boží zjevení v Ježíši Kristu. Je přesvědčena, že posláním církve je oslavovat Boha, zvěstovat evangelium o spasení v Ježíši Kristu, vysluhovat svátosti podle Kristova ustanovení, společnou prací usilovat o vždy plnější poznávání Boží pravdy, tvořit obecnost víry, lásky a naděje ve vzájemné službě a pomoci i v řádu a kázni podle Písem a přijímat odpovědnost za věci veřejné.

Mnohost přístupů, tradic a způsobů života ve víře tvoří v Evangelické církvi velký prostor pro jednoho každého člověka. Rozmanitost ve vyjádření víry, v podtrhnutí vlastní svobodné zodpovědnosti a ve hledání výrazu pro společnou oslavu Boha jsou velkým darem. Zároveň představují velkou výzvu ke stálému hledání srozumitelného vyjádření naší víry, které by věrohodně rostlo ze starokřesťanských vyznání, reformačních konfesí, novodobých ekumenických rozhovorů, bylo věrné dědictví našich otců a matek a přitom otevřené výhledu do budoucnosti, ve které bude jeden pastýř a jeden ovčinec.

Předkládaný text "Pozvání na cestu" je výsledkem zadání 31. synodu ČCE. Je textem dovnitř Evangelické církve i navenek. Formou 20 úvah předkládá a promýšlí nejdůležitější témata víry s vědomím, že podstatnými a bytostnými složkami v Boží církvi, které ji spojují s křesťany všech vyznání a dob, je víra, naděje a láska a v této knížce předkládaný pokus o reflexi víry, touha po věrohodné naději a svědectví o živé lásce patří k věcem služebným.

Věříme tedy, že bude sloužit. Sloužit cestě ke zralému křesťanskému životu, promyšlenému svědectví a službě světu, a hlavně růstu ve víře, naději a lásce.

K tomu nám pomáhej Bůh.